Животосъграждащо библейско изучаване

Марко

Вървете след Мене

22 урока в 2 части
за индивидуално или групово изучаване

Джеймс Хувър

Първа част
Кой е Исус?
Марко 1-8

Originally published by InterVarsity Press as "Mark: Follow Me" (LBS) by James Hoover. Copyright 1985 by InterVarsity Christian Fellowship of the USA. Translated by permission of InterVarsity Press, PO Box 1400, Downers Grove, IL 60515, USA.

Всички права са запазени. Никаква част от това издание не може да се възпроизвежда, съхранява или разпространява под каквато и да е форма или с каквито и да било средства - електронни, механически, фотокопирни, записни или други, без извънредното разрешение на Български християнски студентски съюз.

ISBN 0-8308-1004-8
Първоначално заглавие/ Original Title: "Mark: Follow Me"
Автор/ Author: James Hoover

Всички цитати от Писанието, освен ако това не е изрично упоменато, са взети от българския протестански превод на Библията.

Българско издание от Българския християнски студентски съюз (БХСС).

Български християнски студентски съюз е надденоминационно студентско движение, което работи с всички висши учебни заведения в България с цел библейско изучаване, прилагане на наученото в живота и намиране начин за споделяне на вярата с други студенти. Той е част от Международното движение на евангелските студенти (IFES). За повече информация се обърнете към: БХСС, П.К. 325, София 1000.

Извличане на максималното от животосъграждащите библейски изучавания

Много от нас жадуват да изпълнят разума и живота си с Писанията. Ние желаем да бъдем променяни от тяхното послание. Животосъграждащите библейски изучавания са замислени като един вълнуващ, провокиращ мисълта и предизвикателен начин за постигане на това. Тяхната крайна цел е да ни помогнат да изграждаме живота си върху Божието Слово.

Принцип на действие

Животосъграждащите библейски изучавания имат няколко отличителни особености. Вероятно най-важната от тях е тази, че те са повече *индуктивни* отколкото *дедуктивни*. С други думи, те по-скоро ни водят към откриване на онова, което Библията казва, отколкото просто да ни *съобщават* това, което тя твърди.

Освен това тези уроци провокират и мисълта. Те ни помагат да мислим за значението на пасажа по такъв начин, по който действително да разберем какво казва авторът. Въпросите изискват отговори с повече от една дума.

Изучаванията са лични. Въпросите ни помагат да приемем обещанията, увереността, увещанията и предизвикателствата на Божиите думи. Те са предназначени да позволят на Словото да обнови умовете ни, така че да бъдем променени чрез Духа на Бога. Това е крайната цел на всички библейски изучавания.

Изучаванията са многоцелеви. Предназначени са за студентски, църковни групи и за изучаване в група със съседи. Също така се много ефективни и за индивидуално изучаване.

Как са организирани

Библейските изучавания, изграждащи живота, имат също определена организация. Всяко изучаване трябва да продължава не повече от 45 минути при групова работа или 30 минути при лично изучаване, освен ако не решите да му посветите повече време.

Изучаванията могат да бъдат включени в системата на неделните уроци в църква: много са подходящи за семестриална и триместриална система на обучение в колеж. Ако ръководството е съставено от повече от 13 изучавания, то се разделя според случая на две или три части от около 12 изучавания всяка.

Животосъграждащите библейски изучавания използват формата на работна тетрадка. Празното място е предназначено за записване отговорите на всеки въпрос. Този метод е идеален за лично изучаване и дава възможност на членовете на групата да се приготвят предварително за дискусията.

Изучаванията съдържат също и бележки за водещия. Те показват как да се води дискусия в група, осигуряват допълнителна информация по конкретни въпроси, дават полезни съвети за динамична групова работа и предлагат пътища за справяне с проблемите, които могат да възникнат по време на дискусията. С такава помощ хора с малък или без всякакъв опит са в състояние да водят ефективно изучаване.

Предложение за индивидуално изучаване

1. При започването на всяко изучаване се помолете Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа в живота си.

2. Четете и препрочитайте отбелязания библейски пасаж, за да се запознаете с това, което авторът казва. В случай че изучавате цяла книга, можете да я прочетете цялата преди първото изучаване. Това ще ви даде полезен поглед върху съдържанието ѝ.

3. Използването на съвременен превод на Библията или перифразирана версия ще ви бъде от голяма полза. Препоръчително е да се използва Ревизираното издание от 1924 г. Имайте предвид, че въпросите в това ръководство са базирани на английския превод "New International Version".

4. Записвайте отговорите си на определеното празно място в ръководството. Това ще ви помогне ясно да отразите своето разбиране на пасажа.

5. Ще бъде добре да имате под ръка Библейски речник. Използвайте го за запознаване с непознати думи, имена и географски местности.

Предложения за изучаване в група

1. Идвайте на изучаванията подготвени. Следвайте предложенията за индивидуална работа, посочени по-горе. Ще откриете, че старателната подготовка ще обогати много вашето време, прекарано в групова дискусия.

2. Проявявайте желание да участвате в дискусията. Водещият на вашата група няма да чете лекции. Напротив, "той" или "тя" ще окуражават членовете на групата да обсъждат това, което са научили от пасажа. Водещият ще задава въпросите, намиращи се в това ръководство. Планирайте да споделяте това, което Бог ви е казал във вашето индивидуално изучаване.

3. Придържайте се към изучавания пасаж. Вашите отговори трябва да бъдат основани на стиховете, които са фокус на дискусията, а не на външни авторитети като коментари или проповедници. Това ръководство умишлено избягва скачането от книга на книга или от пасаж на пасаж. Всяко изучаване се съсредоточава само върху един пасаж. Обикновено изучаванията на книги са замислени така, че да ви водят през книгата по начина, по който тя е написана. Това ще ви помогне да следвате доводите на автора.

4. Бъдете чувствителни към останалите членове на групата. Слушайте внимателно, когато те споделят това, което са научили. Може би ще се изненадате от тяхната проницателност. Свързвайте

това, което казвате, с коментарите на другите, така че групата да не излиза извън темата. Също не забравяйте да се съгласявате с мненията на другите, когато е възможно. Това ще насърчи някои от по-колебливите членове да участват.

5. Внимавайте да не доминирате в дискусията. Понякога сме толкова жадни да споделим това, което сме научили, че оставяме нищожна възможност за останалите да говорят. Участието е валидно за всички, но разрешавайте същото и на другите.

6. Очаквайте Бог да ви учи чрез пасажа, който се дискутира, и чрез другите членове на групата. Молете се да прекарате едно полезно и приятно време заедно.

7. Ако вие водите дискусията, ще намерите допълнителни предложения и полезни идеи за всяко изучаване в бележките за водещия. Ще ги намерите в края на ръководството.

Въведение към Марко

Малцина са американците, които са монархисти по убеждение. Ние сме възпитавани да ценим духа на демокрацията. Но демокрацията - поне в широк мащаб, съществува отскоро в развитието на човешката история.

Хората от други епохи са били свикнали да бъдат управлявани най-вече от царе. За добро или лошо царете и императорите са оставяли отпечатък върху живота на обикновените люде. Когато на трона се възкачвал нов цар - бил той престолонаследник на предишния владетел или негов противник, хората започвали да си задават много въпроси. Какъв ще бъде новият цар? Дали ще е добър и състрадателен или ще бъде егоистичен и безмилостен? Дали ще използва властта за собствени облаги или ще се стреми към благоденствието на всички свои поданици?

Евреите от времето на Исус, потискани от дълго време от чужди управници, копнееха за един нов цар - някой, който самият Бог да помаже и използва за установяване на Свое собствено управление на справедливост и мир не само над Израил, но и по цялата земя. Представете си въодушевлението, когато Йоан Кръстител дойде и прогласи идването на Господ като цар. Както каза самият Исус: "Времето се изпълни и Божието царство наближи." Въпреки това, когато Исус продължи Своето служение,

Той срещна растяща вълна на опозиция. Не всеки възприемаше радушно царството, което Той прогласяваше, и не всеки от тези, които Той обичаше, се радваше на тази вест. Религиозните управници се противопоставяха най-упорито, но обикновените хора с радост приветстваха вестта.

С някои изключения изследователите на Новия Завет са съгласни, че Евангелието на Марко е най-ранното писмено свидетелство за живота и служението на Исус. Съставено между 60 и 70 г. с. Хр., вероятно то е послужило за основа на Евангелията на Матей и Лука. Самият Марко, макар и да не е един от дванадесетте, е бил вероятно един от първите повярвали (Деян. 12:12) и приятел на Петър (1 Пет. 5:13) и Павел. Макар в началото Марко да е изоставил Павел (Деян. 15:36-41), двамата се помиряват напълно по-късно (Кол. 4:10; 2: Тим. 4:11; Фил. 24). По този начин Марко е свързан с двама от най-известните апостоли.

Все повече изследователи започват да споделят мнението, че Марко не само е събирал разкази за Исус, но и че е придал форма и облик на тези разкази, за да се противопостави на някои опасни изкривявания на посланието на евангелието[1]. Очевидно някои християни дотолкова са се съсредоточили върху божествената природа на Исус и Неговото славно възкресение, че започнали да пренебрегват Неговата човешка природа и страдания. В резултат те очаквали, че страданието ще им бъде спестено в техния живот и те бързо ще се присъединят към Исус в славата на небесата. Можете добре да си представите как е била разклатена тяхната вяра, когато на Нерон се понравила идеята да използва някои от тях като факли!

В теологичен и пасторски план Марко се впуска в разказване на историята на Исус, показвайки, че царството идва в своята слава в края на пътя, осеян от страдания и служение. Докато Матей се съсредоточава върху Исус като учител, от който трябва да се поучим (Мат. 11:29; 28:20) и Йоан - върху Него като

[1] За изследване на литературата през 1971, вж. Ralph Martin, *Mark: Evangelist and Theologian* (Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1973).

Божий Син, в когото трябва да повярваме (Йоан 20:31), Марко изобразява Исус основно като цар-слуга, когото трябва да последваме (Марк. 1:17). Следователно, ако искаме да се радваме на небесната слава, ние също трябва да извървим пътя на страдания и служение.

Това ръководство ви предлага възможността да погледнете от гледната точка на Марко и да научите повече за Исус и живота, към който той призовава всеки от нас. То се състои от двадесет и две изучавания, всяко с продължителност четиридесет и пет минути. Тези уроци са разделени на две части - десет в първата и дванадесет във втората, за да може цялото Евангелие лесно да бъде изучено за два семестъра[2]. Първото изучаване във всяка част е преговорно, за да може групата да обобщи и свърже в едно цяло главните теми от тази част на Евангелието. Въпреки че тези уроци са предназначени за вярващи, те са успешно използвани с малко промени в смесени групи, състоящи се от вярващи и хора с духовни интереси.

Нека сам Господ да увеличи вашето разбиране за Неговата същност и живота, към който ви е призвал.

[2] Обикновено учебната година в американските университети се дели на 4 срока или семестри.

Част 1

Кой е Исус?

Марко 1-8

1

Увод към Евангелието

Марко 1:1-13

Имате ли приятели, които започват да четат криминални романи от техния край? Подобно на края началото ни казва много. В него писателите описват контекста на разглежданите събития и често правят различни догадки, които впоследствие се оказват много важни. Началото на Евангелието на Марко не прави изключение. Това изучаване въвежда няколко важни теми, които ще бъдат разисквани в следващите глави.

1. Какви истории, картини или предмети из миналото на вашето семейство ви свързват с предишните поколения? Какво означава за вас това усещане за история?

2. Прочетете Марко 1:1-13. Какво разкрива стих 1 за гледната точка на Марко относно събитията, които се кани да опише?

3. Стихове 2 и 3 съдържат цитати от Малахия и Исая. Какво е общото между тези два цитата?

В какъв контекст поставят те събитията, които Марко се кани да опише?

4. Стихове 2 и 3 навеждат на мисълта, че се извършват приготовления за идването на царя. Като потърсите доказателства в целия пасаж, определете кой изпраща своя вестител ("Аз" от стих 2).

Кой според Марко е идващият цар? Кой е вестителят?

5. Как служението на Йоан подготвя пътя за Исус?

6. Малахия 4:5 описва този вестител като някой, който има служение подобно на това на Илия. (За описание на служението на Илия вж. 3 Царе 17- 4 Царе 2.) По какъв начин Марко подчертава приликите между Йоан и Илия?

7. Малахия е писал повече от 400 години преди идването на Исус, а Исая - почти 400 г. преди Малахия. Какво смятате за това, че благата вест води началото си толкова назад в историята?

8. Как тълпите приемаха Йоан? Какво говори реакцията на множествата за нуждата, която те изпитваха?

9. Как Йоан набляга на величието на този, който идва след него (ст. 7-8)?

10. Въпреки своето величие Исус дойде при Йоан и се кръсти. Какво говори това за отношението на Исус към нас?

11. Как събитията преди и след водното кръщение на Исус го подготвят за изкушаването Му в пустинята?

12. Много от читателите на Марко в Рим бяха изправени пред опасността да бъдат хвърлени на дивите животни на арената по време на гоненията на Нерон. Как според вас реагираха те на описанието на Марко на изкушаването на Исус (ст. 12-13)?

Какво насърчение откривате тук за преодоляване на вашите изкушения?

13. Как Марко ни въвежда дотук в контекста на събитията, които предстои да се разразят?

14. Помолете Бог да ви подготви още по-добре за идването на царя чрез изучаването на Евангелието на Марко.

2

Четири портрета

Марко 1:14-39

Всички ние се подчиняваме на власти - било то надзиратели, професори, родители или полиция. В зависимост от начина, по който тази власт е упражнявана, ние или се чувстваме онеправдани, измамени, използвани, или сме спокойни, свободни и полезни.

В 1:1-13 Марко ни каза, че Исус е дошъл като цар, за да изпълни старозаветните копнежи за управление на Господа над цялата земя. Но какъв цар е Той? Очевидно Марко знае, че една картина струва колкото хиляда думи. Затова вместо да ни предлага абстрактен анализ на личността на Исус, той изобразява четири устни портрета на Исус в действие.

---

1. Помислете за тези, които имат власт над вас - родители, работодател, учители, правителство. Положителна или отрицателна е обикновено реакцията ви на решенията на тези власти?

---

2. Прочетете Марко 1:14-39 и се опитайте да откриете кое е общото между тези четири портрета.

3. Често ние разглеждаме евангелието единствено като послание за прощението на грехове. Исус обаче започна служението Си, прокламирайки една по-различна блага вест. Каква беше Неговата блага вест и към какво призоваваше тя (ст. 14-15)?

4. Кои различни фактори допринесоха за бързия отклик на Симон и Андрей, Яков и Йоан на поканата на Исус (ст. 16-20) (Не забравяйте 1:1-13!)

Как заповедта на Исус "Вървете след Мене" разкрива същността на ученичеството?

5. Денят е събота и Исус отива в синагогата (ст. 21-28). Какво става, докато Той е там и как реагират хората?

Кои са възможните причини, поради които Исус заповядва на нечистия дух да не издава кой е Той?

6. Какви впечатления оставя у вас портрета на Исус от Неговото посещение в дома на Симон и Андрей (ст. 29-34)?

7. Дотук разгледахме три портрета на Исус. Какви аспекти от характера на Исус виждаме в тях?

8. Кой аспект от характера на Исус се проявява най-силно в тези три случая?

Как Марко набляга на тази черта?

9. Каква е връзката между тези свидетелства за делата на Исус и прогласеното от Него в стих 15?

10. По какво упражняването на властта на Исус се различава от методите на царе, диктатори и други човешки власти?

Как познаването на този факт може на дело да се отрази във вашия отклик на властта на Исус?

11. Уединението и мира в стихове 35-39 силно контрастират на фона на предишните събития. Какво разкриват тези стихове за приоритетите на Исус?

Какви стъпки трябва да предприемете, за да приближите своите приоритети до Неговите?

3

Прокаженият, паралитикът и бирникът

Марко 1:40 - 2:17

Нечист! Нечист!" - викаше човека и всички се разпръснаха, за да заобиколят прокажения. Всички освен Исус.

Религиозната мъдрост на деня повеляваше святите люде да избягват простолюдието, "грешниците". Тъй като Исус приемаше последните радушно, Той щеше да срещне съпротива. Този пасаж разглежда състраданието на Христос към тези, които обикновено заобикаляме.

---

1. С какъв тип хора в обществото ни бихте се чувствали най-неловко да общувате? Обяснете защо.

---

2. Прочетете Марко 1:40-2:17. Обърнете внимание как хода на събитията се забавя и се опитайте да посочите главната причина за съпротивата срещу Исус.

---

3. Левит 13:45-46 казва: "Дрехите на прокажения, който има тая рана, да се раздерат, и главата му да бъде непокрита, а нека покрие устните си и нека вика: Нечист! Нечист! През всичкото време до когато бъде раната на него, той ще бъде нечист; нечист е той; нека седи отлъчен; вън от стана да бъде жилището му." Как

тогава тази болест се е отразявала на психиката, религиозността и на чувството за социална приобщеност на такива хора?

4. На какъв риск се подлагаше прокаженият, идвайки при Исус (1:40-45)?

На какъв риск се подложи Исус, като откликна на неговата молба?

5. Как отговори Исус на нуждата на човека?

6. Представете си, че вие сте паралитикът, пуснат на постелка през покрива пред Исус (2:1-12). Как бихте се чувствали, особено когато Исус заявява: "Синко, прощават ти се греховете"?

Как бихте се чувствали след изцелението си?

7. По какъв начин изцелението на паралитика от Исус отговаря на въпросите, повдигнати в умовете на книжниците?

8. Приятелите на паралитика служат за пример за грижовно отношение. Как на практика можем да последваме техния пример?

9. Сравнете отношението на фарисеите към бирниците и грешниците с това на Исус към тях.

10. В отговор на оплакването на фарисеите Исус се сравнява с лекар. Как се проявява Той като лекар в този пасаж?

11. По какво грехът прилича на болест, особено на проказа и паралич?

12. Исус дойде и прогласи царството, призовавайки хората да Го следват. Каква промяна трябва да стане в тези фарисеи преди те да откликнат на призива на Исус?

13. Кои според вас са "противни" и "недостигаеми" за Божието царство ?

Какви стъпки можете да предприемете, за да хармонизирате своето мислене и постъпки с тези на Исус?

4

Конфликт в Галилея

Марко 2:18 - 3:35

Един наистина религиозен човек не би направил това!" "Няма нищо лошо в това да си религиозен, но ти си се превърнал във фанатик!"

Подобни обвинения са често отправяни срещу християните. Те винаги се понасят трудно. Но когато идват от семейството или приятелите, болката е още по-непоносима.

В предходното изучаване видяхме зараждащата се опозиция срещу Исус и Неговото служение. Сега тази опозиция набира сили сред фарисеите и дори сред членовете на семейството на Исус. Този пасаж разглежда някои от проблемите и привилегиите на следването на Исус.

---

1. Библията обещава, че всеки последовател на Исус ще бъде подложен рано или късно на гонение. С какви различни форми на опозиция сте се сблъсквали като християни?

---

2. Прочетете Марко 2:18-3:35. За какво Исус и Неговите ученици са критикувани в 2:18-3:6?

3. Как в стихове 19-22 Исус обяснява факта, че Неговите ученици не постят?

4. С какво се различава отношението на Исус и на фарисеите към съботата?

5. Как думите на Исус в стихове 27-28 смъмриха тези, които са твърде строги, и тези които са твърде либерални във възгледите си относно съботата?

6. Защо е иронична реакцията на фарисеите на изцелението на Исус в съботния ден (3:1-6)?

7. Фарисеите се противопоставиха на онова, което Исус и учениците Му извършваха, и на онова, което те не правеха. Какви възражения могат да имат хората днес срещу онова, което правим или не правим като християни?

Как отговорът на Исус на противниците Му може да бъде пример за наш отговор?

8. Как откликват обикновените люде на Исус, докато фарисеите и Иродианите се наговарят да го убият (3:7-12)?

9. Обяснете как плана на Исус за дванадесетте апостоли (3:14-15) хармонира с първоначалния Му призив към четиримата рибари в Галилея (1:17).

10. Какво обвинение отправят книжниците срещу Исус в 3:20-30? Как го опровергава Исус?

11. Марко посочва, че Исус предупреди книжниците да не хулят Святия Дух, защото те твърдяха че Той е обладан от нечист дух. Как те се приближаваха до пълно и непростимо заслепение за истината, обвинявайки Исус в това, че е обладан от демони?

12. Майката и братята на Исус идват да го приберат, защото мислят че той не е на себе си (3:21, 31-32). Как според вас се почуства Исус, когато разбра това?

13. Каква утеха можем да получим от думите на Исус в стихове 33-35, когато нашите близки и приятели ни се противопоставят или ни отхвърлят?

14. Как ще се промени отношението ни към Неговите заповеди, ако се научим да гледаме на себе си като на част от Божието семейство, а не като на Негови роби или поданици?

5

Притчи за царството

Марко 4:1-34

Поуката от някои истории е видна от самото им начало. Други, ако цитирам дефиницията за притча на П. Дж. Удхаус, те държат в напрежение и крият нещо до самия си край, "което внезапно изскача и те поваля на земята". Историите на Исус са разнообразни - някои са лесни за разбиране, а други са толкова трудни, че се налага дълго да напрягаме ума си. Историите в този пасаж съдържат жизненоважна информация за Божието царство и неговите поданици - за онези, които имат уши да слушат!

1. Марк Твен беше казал: "Безпокоят ме не тези места, които не разбирам в Библията, а онези които разбирам!"

2. Прочетете Марко 4:1-34, като потърсите думи и изрази, които се повтарят в стихове 1-25. Коя е основната идея или идеи в този пасаж?

3. Исус обяснява притчата за сеяча или още притчата за различните почви (ст. 3-8) в стихове 14-20. Предайте това обяснение със собствени думи, като дадете примери от собствения си опит за всеки вид почва и резултата от семето, попаднало на нея?

4. Стихове 11-12 са безпокоели задълго много читатели. Проблемът произтича от това, че като че ли Исус казва, че Неговите притчи трябва да попречат на хората да намерят опрощение. Като имате предвид конкретния контекст, кое изглежда по вероятно - стих 12 да изразява *причината*, поради която Исус говори в притчи, или *резултата*, произтичащ от това? Обосновете отговора си.

5. На кого Исус обяснява притчата за сеяча (ст. 10-12)?

За разлика от останалите, какво направиха те, за да им бъде обяснена притчата

6. Какво показва желанието да питаме за желанието да чуем?

В зависимост от какво тогава се определя дали на хората да се даде да познаят тайната на царството или не?

7. Коя е тайната на царството?

8. Как откликът от разказаната от Исус притча за сеяча илюстрира нейния смисъл?

9. Кой вид почва сте вие?

Какво можете да направите, за да станете онази почва, която Исус търси?

10. Земеделецът не е сеел зърната на тези места поради глупост. Той следваше установената практика на своето време - сеитба и оран. Едва след като отминеше време всяко семе показваше, дали от него ще излезе нещо. Как това ви насърчава да "сеете на широко", като споделяте благата вест за царството с други?

11. Как стихове 21-25 ви помагат да разберете стихове 11-12?

12. Какво разкриват притчите за растящото семе и за синаповото зърно за Божието царство (ст. 26-34) ?

13. В този пасаж виждаме Исус да разгласява посланието за царството и да поучава за начина, по който то расте. Какви уроци можем да научим за благовестието от Неговия пример и учение?

6

Ужасни затруднения

Марко 4:35 - 6:6

Не се страхувай - само вярвай." Тези думи могат да ни звучат доста лишени от съдържание, когато ние, а не някой друг, сме изправени пред страшна ситуация, заплашваща нашия живот. От друга страна, именно в лицето на истинската опасност откриваме колко вяра имаме.

В това изучаване виждаме няколко различни хора, поставени в ужасни затруднения. Техните опитности с Исус могат да ни помогнат да уповаваме на Него относно опасните области в собствения ни живот.

---

1. Страхът може да е много силно чувство. Какви страхове ви пречат да направите нещо, което смятате за нужно?

---

2. Прочетете Марко 4:35-5:20. В първия случай учениците съвсем естествено са изплашени от бурята. Те са притеснени, че Исус не показва ни най-малко да се интересува от това, че ладията им потъва. Но след като Исус успокоява бурята, те все още са ужасени. С какво страхът след бурята се различава от предишните страхове?

3. Кои са тези, които се страхуват в следващия случай, и защо (5:1-20)?

4. Как тези страхове се различават от страховете в предишния инцидент?

5. За мнозина е трудно да разберат защо Исус позволи на демоните да унищожат стадото свине. Може би Той направи това, за да предотврати пораженията над други хора или да покаже на човека, че вече е свободен. Дори и да не можем да определим точно защо Исус допусна това, какво показва съдбата на свинете за онова, което демоните се опитваха да сторят с човека?

Какво показва това за човешката цена в очите на Исус?

6. В края на описвания случай Исус като че ли променя стратегията. За първи път Той казва на някого да иде и каже на другите за своето изцеление. С какво този човек е различен от другите? (Вж. 1:21-26; 1:40-45; 3:7-12.)

7. Прочетете Марко 5:21-6:6. В 5:21-43 се преплитат две сюжетни линии - разказът за дъщерята на Яир и този за жената с кръвотечение. Какви страхове терзаят хората, участващи в тях?

8. Думата *страх* не фигурира в описанието на завръщането на Исус в родния си град, но и тук тази дума витае във въздуха. От какво се страхуват хората?

9. Кои от различните видове страхове, описани в тези случаи, можем да определим като *добри* и кои като *лоши* страхове?

10. Каква е връзката между страх и вяра във всеки от тези случаи?

11. Какво ви пречи да превърнете страховете си във вяра?

12. Изучаване 2 (Марко 1:14-39) наблегна на властта на Исус над подобни стечения на обстоятелствата. Какви нови измерения на властта на Исус са показани тук?

Как тази власт може да успокои вашите страхове и да укрепи вярата ви?

13. Ако трябва да се върнем отново към притчата за сеяча, какви видове почва откривате в този пасаж?

7

Разбиране на чудото с хлябовете

Марко 6:6-52

Охладняването е едно от най-често срещаните явления сред християните днес. Една от неговите най-унищожителни последици е затвърдяването на сърцето, което ни пречи да се обновяваме от Господа. В това изучаване виждаме как учениците страдат от охладняване и получаваме видение за това как Исус може да ни помогне да се борим срещу последствията от това. Пасажът, върху който спираме своето внимание изобилства на старозаветни моменти, позоваващи се на старозаветни стихове. Опитайте се да откриете някои от тях.

1. Струвало ли ви се е някога, че изучаването на Библията ви отегчава, че молитвите ви са емоционални, че служението ви е пълен провал и че духовният ви живот е мъртъв? Обяснете.

2. Прочетете Марко 6:6-52. Какво разкриват заповедите на Исус към дванадесетте за вида служение, което те трябваше да имат (ст. 6-13)?

3. Що за човек беше Ирод (ст. 14-29)?

4. Като имате предвид притчата за сеяча, на кой вид почва приличаше той?

5. Разказът за изпращането от Исус на дванадесетте да проповядват и изцеляват е разделен на две части от ретроспективната история за екзекутирането на Йоан Кръстител. Защо според вас Марко я вмъква тук?

6. По какво се различава подходът на Исус към множествата от този на Неговите ученици (ст. 30-44)?

7. Кога умората е затъпявала желанието ви да се грижите за другите?

8. Исус и Ирод - двамата царе в този пасаж - дават пир. Сравнете двата празника.

9. Представете си, че сте един от учениците в ладията (ст. 45-52). Как бихте реагирали, виждайки че Исус ходи по водата?

10. Какво трябваше да разберат от чудото с хлябовете учениците (ст. 52)?

11. Марко ни казва, че учениците не можеха да разберат чудото с хлябовете, защото сърцата им бяха закоравели. Каква би могла да е причината за това закоравяване?

12. Имайки предвид факторите, допринесли за това, какви стъпки можем да предприемем, за да предотвратим охладняването и закоравяването на сърцата?

8

Нарушаване на традицията

Марко 6:53 - 7:37

Всички ние сме под влиянието на една или друга традиция - дори онези от нас, които *по традиция* не дават пукната пара за нея! Но кога традициите изгубват стойността си и се превръщат в спирачка за прогреса? Кога религиозните практики стават заместител на истинското подчиняване на Бога?

В това изучаване Исус отправя доста груби думи към фарисеите и традициите, към които те се придържат. Опитайте се да откриете причината за този гняв.

1. Какви религиозни традиции влияят върху живота ви? Положително или отрицателно е това влияние? Обяснете.

2. Прочетете Марко 6:53-7:37. В края на глава 6 виждаме, че Исус ходи по пазарите и изцелява болните. Какво правят фарисеите за разлика от Исус, след като се върнат от пазар (ст. 7:1-4)?

3. Какви конкретни обвинения повдига Исус срещу подхода на фарисеите към традицията (ст. 6-13)?

4. Какви традиции спазваме днес, които ни пречат да почитаме истински Бог?

5. Как гледището на Исус за онова, което "осквернява" човека, се различава от разбирането на фарисеите (ст. 14-23)?

6. По какви начини понякога наблягаме на показността за сметка на вътрешните реалности?

7. Много от традициите на старейшините се състояха в разкрасяване на старозаветните ритуални закони. Спазването на закона и традициите служеше да се разграничат евреи от езичници. По какъв начин разбирането на Исус за оскверняване е в разрез с разграничаването на евреи от езичници?

8. Исус отговаря на сирофиникианката с кратка притча за децата, хляба и кученцата (ст. 24-27). Какво всъщност иска да каже Той?

9. Кое доказва, че жената е разбрала смисъла на притчата (ст. 28-30)?

10. Изцеляването на глухия човек става в Декапол, където Исус изгони демоните от гадаринеца при гробищата (5:1-20). Как случилото се тук доказва, че последният е успял да разкаже на другите онова, което Исус беше сторил за него (ст. 31-37)?

11. С каква цел Исус вложи пръстите си в ушите на глухия човек и докосна езика му?

12. Навсякъде в Евангелието от Марко физическите изцеления имат духовни съответствия. Глухият човек в този разказ е очевидно някой, който има уши в буквалния смисъл на думата, но не може да чува и говори правилно. Какви различни хора показват симптоми на *духовна* глухота в тази и в предишната глава?

Как тяхната глухота се отразява на нещата, които те казват?

13. Както и преди и днес духовно глухите - било то поради закоравяване на сърцата или поради заместване на истинското подчинение с традиции - могат да бъдат изцелени от Исус. Молете се за себе си и за други, които се нуждаят от изцелителното докосване на Исус.

9

Според както вие казвате: Кой съм?

Марко 8:1 - 9:1

Според както вие казвате: Кой съм?" Дотук цялото Евангелие на Марко привеждаше доказателства в отговор на този въпрос. Исус се обръща към всеки от нас с него и отговорът, който ние даваме определя по-нататъшната ни съдба. Нашият отговор обаче се състои не само в това, което изричаме с уста. Истинският ни отговор се съдържа в начина, по който водим своя живот.

К. С. Люис разглежда четири възможни отговора на въпроса на Исус - легенда, лъжец, лунатик или Господ? Какъв е вашият отговор?

1. Прочетете Марко 8:1-9:1. Защо според вас, след като станаха свидетели на нахранването на 5000-ното множество, за учениците беше толкова трудно да повярват, че Исус може да удовлетвори нуждите на 4000 души тук (8:1-13)?

2. Кога и вие сте гледали скептично на възможността Бог да се намеси точно след като Той е удовлетворил нужда в живота ви?

3. Кои детайли в изложението на Марко подчертават способността на Исус да удовлетвори нуждите на хората?

4. В стих 12 Исус казва, че няма да даде знамение на този народ. Какво според вас иска да каже Той в светлината на многото чудни знамения и изцеления, които вече беше извършил, без да споменаваме предстоящата му смърт и възкресение?

5. Какъв е квасът на фарисеите и Ирод (ст. 15)? (За помощ вижте 6:14-29 и 7:1-23.)

6. Какво не могат да разберат учениците в стихове 14-21 и защо?

7. Какво необикновено нещо се случва, докато Исус изцелява слепеца (ст. 22-26)?

8. В отговор на въпроса на Исус за кого Го смятат хората, едни от учениците Му отвърнаха "Йоан Кръстител", други "Илия", а трети "един от пророците" (ст. 27-30). Защо хората считаха, че Исус е някой от тях?

9. Какви различни отговори дават хората днес на въпроса кой е Исус?

10. Точно след като Петър заявява, че Исус е Христос, Исус започва да обяснява какво трябва да Му се случи. Защо според вас Петър реагира тъй несдържано на казаното от Исус?

11. Защо Исус отговаря на Петър толкова грубо?

12. По какво Петър прилича на слепеца от стихове 22-26?

13. Какво според Исус означава да Го приемем за Христос и да Го следваме?

14. Кое е по-характерно за вашия живот - стремежът да го загубите или да го спасите? Обяснете.

15. Помолете Исус да ви помогне да видите по-ясно онези области в живота ви, в които все още не Го следвате.

10

Обобщение

Марко 1 - 8

Истината за Исус се открива постепенно в Марко 1-8 гл. Изповедта на Петър в 8:29 е не само край на първата част на Евангелието от Марко, но и важна повратна точка в него. Ето защо е особено полезно да обобщим някои от ключовите теми, разработени дотук.

1. Кои са някои от нещата, на които Марко наблегна най-много в личността на Исус?

2. Кои ключови моменти бяха открити за царството?

3. Преговорете всяко от изучаванията досега и му дайте ново заглавие, с което да покажете как то отразява темата за царството. Например първото изучаване може да се озаглави: "Идването на обещания Цар."

4. Как можем да направим посланието за царя и неговото царство по-важна част от нашето благовестие?

5. Какво ни направи впечатление относно начина, по който Исус прогласяваше евангелието?

6. Как това може да усъвършенства начина, по който ние прогласяваме евангелието?

7. В първите глави на Евангелието от Марко Исус е предпазлив относно прекалено бързото разкриване на Своята идентичност. Защо според вас това е така?

8. В притчата за сеяча отначало пред нас се разкрива проблема за това как слушаме. Исус говори за неуспеха на почвата на пътя, на каменистата и обраслата в тръни почва да дадат плод. С течение на времето започваме да разбираме, че дори за учениците е трудно да чуват и виждат, защото сърцата им са закоравели. Как трябва да се реши проблемът със закоравялото сърце, слепите очи и глухите уши?

9. Кои са областите, в които започвате да виждате по-ясно и да чувате с по-откликващо сърце?

Част 2

Защо дойде Исус?

Марко 9-16

1

Страдание и слава

Марко 9:2-32

В една известна приказка на главния герой се дава възможността да отвори една от две врати - зад първата го чака прекрасна девица, а зад втората се крие кръвожаден тигър. Лесно е да се превъплътим в образа на главния герой в приказката, който очевидно се стреми към радост, а не към страдание, към удоволствие, но не и болка. Но какво става, когато не можем да имаме едното без другото?

Този пасаж изследва взаимоотношенията между страданието и славата, между човешката немощ и божествената сила.

---

1. Прочетете Марко 9:2-32. Преображението става шест дни след като Исус заявява: "Истина ви казвам: Има някои от тук стоящите, които никак няма да вкусят смърт, докле не видят Божието царство, дошло в сила" (9:1). Каква връзка виждате между преображението и обещанието на Исус?

---

2. Какво е значението на присъствието на Илия и Мойсей редом с Исус на планината?

3. След 1:11 това е вторият случай, когато Божият глас се чува в Евангелието от Марко. Какви цели постига Божието потвърждение тук?

4. Твърдението в стих 7: "Него слушайте" вероятно има предвид Второзаконие 18:14-22. Обяснете как можем да слушаме Исус днес.

5. За кои събития говори Исус, когато казва: "Илия е вече дошъл и те постъпиха с него, както си искаха..., според както е писано за него" (ст. 13)?

6. Хората очакваха Илия да се върне непосредствено преди обявяването на славното царство на Месия (Мал. 4:5). Все пак как онова, което се случи с него (ст. 13), е преобраз на онова, което трябва да се случи с Исус (ст. 9, 12) и нас?

7. Исус се спуска от планината и се връща при Своите ученици в момент, когато те спорят с книжниците относно неуспешния си опит да изгонят нечистите духове от момчето, обладано от ням бяс (ст. 14-18). Защо мислите Исус е толкова груб в стих 19?

8. Спомнете си прокаженика в глава 1. По какво молбата на бащата в стих 22 си прилича и по какво се различава от молбата на прокаженика в 1:40?

9. В кое ви е по-трудно да повярвате - че Исус *може*, или че *иска* да отговори на молитвите ви? Обосновете отговора си.

10. Как диалогът между Исус и човека може да ви насърчи, когато вярата ви е слаба?

11. В края на този разказ Исус казва отново на учениците си за Своята смърт и възкресение (ст. 30-32). Защо според вас учениците не разбраха Неговите думи?

12. Кои детайли в изложението за изцелението на момчето са аналогични на тези в предсказанието на Исус за Неговите предстоящи страдания и победа?

13. Как този пасаж може да ни насърчи, когато преминаваме през болки и страдания.

2

Първият и последният

Марко 9:33-50

Струва ми се, всички ние се измъчваме от въпроса за ролята и мястото ни в дадена група. Къде е моето място? Колко нужен съм на тази група? Кой е на наша страна? Кой не е? В това изучаване откриваме как Исус обръща с краката на горе общоприетото схващане за ролята и мястото ни в групата.

1. Какво определение ще дадете на "успех"? Можете ли да кажете, че сте го постигнали?

2. Прочетете Марко 9:33-50. Какво се опитва да каже Исус на учениците в стихове 33-37?

3. Припомнете си разгледаните досега глави от Евангелието от Марко и кажете как видяхме да се проявява принципът за първия и последния?

4. Защо едно дете е толкова подходяща илюстрация на тезата на Исус?

5. Кои разбирания, характерни и за всички нас, мотивират думите на Йоан в стих 38?

6. От каква мисъл се ръководи Исус в отговора си на Йоан в стихове 39-41?

7. Какъв укор още отправя Исус към Йоан в стихове 42-50?

8. Защо отношението на Исус към величието и личната значимост се различават радикално от разпространеното в обществото схващане, от което се влияем и ние?

9. Историята на християнството познава личности, които са възприемали думите на Исус в стихове 43-47 съвсем буквално. Защо отсичането на ръка или нога или изваждането на око не са радикални методи за изкореняване на греха?

10. Стих 49 е един вид двойна метафора, но огънят е използван като образ в стихове 42-48. Съдейки от стихове 42-48, какво според вас означава "ще се осоли с огън"?

11. Ако солта се свързва с огъня като образ на наказание, какво според вас означава "имайте сол в себе си"?

Как това ще допринесе за мира?

12. На кои хора и групи се изкушаваме да забраняваме да говорят поради това, че не следват нас?

13. Означава ли това, че трябва да се съгласяваме с всеки? Поставя ли Исус някакви граници, в които да се противопоставяме?

14. Изхождайки от пасажа, какво отношение и какви постъпки трябва да определят взаимоотношенията ни с другите хора и групи, които вършат дела в името на Исус?

3

Развод, деца и вечен живот

Марко 10:1-31

За мнозина от нас проповедите, касаещи начина ни живот, са пряка намеса в личните ни работи. Въпреки това Исус и Новият Завет подобно на предхождащия ги Стар Завет не допускат разделянето на религията от семейния живот и обществените взаимоотношения. Този пасаж посочва някои от начините, по които евангелието трябва да променя тези области в нашия живот.

1. Какво е отношението ви към развода?

2. Прочетете Марко 10:1-31. Кои различия в подхода към въпроса за развода се проявяват между Исус и фарисеите?

3. Въз основа на стихове 6-9 някои християнски църкви отказват да признаят развода дори когато брачната двойка е получила гражданско разтрогване на своя брак. Смятате ли, че Исус има предвид точно това със своето твърдение? Защо?

4. Като имате предвид културните традиции по това време, даващи много по-големи свободи на мъжете отколкото на жените, какви други важни твърдения прави Исус в стихове 11-12?

5. В стихове 13-16 виждаме, че Исус за втори път използва деца, за да илюстрира духовен принцип. Какво означава да получим царството като детенце?

6. Какъв отговор на въпроса си очаква да чуе от Исус богатият човек (ст. 17)?

7. Какво му отговаря Исус (ст. 18-21)?

8. Защо за богатите е толкова трудно да влязат в царството (ст. 22-27)?

9. Кои бяха най-големите пречки пред вас при влизане в царството?

Какво доказателство видяхте за Божията помощ в преодоляване на тези препятствия?

10. Защо фарисеите (ст. 2-9) и богатият човек (ст. 17-25) не можеха да приемат Божието царство като детенце (ст. 15)?

11. В кои области от своя живот се нуждаете да вярвате като дете в Бог?

12. Какво иска да каже Петър чрез думите си в стих 28?

13. Как Исус успокоява Петър?

14. Какво страшно предупреждение отправя Исус посред успокоителните Си слова?

15. Как се е потвърждавала в живота ви истинността на тези думи на Исус?

4

Слепост и зрение

Марко 10:32-52

Понякога слепците притежават неестествено "зрение", а глухите "чуват" онова, което другите пропускат покрай ушите си. Духовната проницателност и бдителност произлизат от сърцето, а не са следствие на придобит статут или положение. В този пасаж Марко като че ли изпитва удоволствие от ироничния факт, че слепецът вижда онова, което другите не могат да видят.

1. Какви според вас са някои от привилегиите и отговорностите на водача?

2. Прочетете Марко 10:32-52. В стихове 32-34 Исус предрича своята смърт за трети път. Сравнете това предсказание с предишните две (8:31; 9:31).

3. Имайки предвид казаното от Исус току-що, кое прави молбата на Яков и Йоан нелепа и абсурдна (ст. 35-37)?

4. От какво е продиктувана тяхната молба?

Защо според вас те решават да отправят своята молба именно по този начин?

5. Какво иска да каже Исус, говорейки за чашата, която Той трябва да изпие и кръщението, с което Той се кръщава (ст. 38-39)?

6. Когато другите десет апостоли чуха за молбата за отдаване на "специален статут" на Яков и Йоан, те възнегодуваха. Какъв принцип изтъква Исус в отговор на това за пореден път (ст. 9:35 и 10:31)?

7. Каква нова мотивация за служение откриваме в стих 45?

8. Как животът ви може да стане по-хармоничен с възгледа на Исус за величие? (Размислете над това кое мотивира постъпките и поведението ви.)

9. Съдейки от краткото описание на случилото се в стихове 46-52, какъв човек според вас е Вартимей?

10. Защо според вас Исус попита Вартимей какво иска да направи Той за него?

11. Веднага щом Исус го изцели, Вартимей тръгна след Него по пътя. По какъв път вървеше Исус (10:33-34; 11:1)?

12. Какво може да означава фактът, че Вартимей тръгва по същия път (10:32-34)?

13. Кое е онова, което е видял Вартимей и което бе останало скрито за учениците?

14. Наистина, Исус върви по пътя към слава, но този път ще премине през Ерусалим. Той е белязан от саможертва и служение. Кои са някои от възможностите, които лежат пред вас да Го следвате днес?

Каква е възможната цена, която ще трябва да платите?

5

Цветница

Марко 11:1-25

Бедата с праведния гняв е там, че е много по-лесно да си гневен, отколкото праведен. Но е възможно да си и двете, както Исус добре илюстрира в този пасаж. Освен това Той показва, че дори праведният грях трябва да бъде придружен от молитва и простителност. Този пасаж дава пример за това как нашите чувства и отношение могат да работят за Божиите намерения, а не срещу тях.

1. Как бихте дефинирали понятието "праведен гняв"? Защо толкова рядко го изразяваме?

2. Прочетете Марко 11:1-25. Как се изменя настроението в този пасаж?

3. Кое важно събитие е отразено в стихове 1:11?

4. По какви начини е подчертана значимостта на влизането на Исус в Ерусалим?

5. Защо Исус е толкова разгневен от онова, което става в храма (ст. 15-17)?

6. Има ли сходни постъпки или отношение във вашата църква или общение, които да пречат на Божиите намерения?

Какво можете да направите, за да спомогнете за тяхното премахване?

7. Защо според вас Марко е рамкирал описанието на изчистването на храма от Исус с разказа за прокълнатата смоковница?

Какъв плод търсеше Исус в Израил?

8. Мнозина вярват, че ще избегнат Божието наказание само защото са религиозни. Как този пасаж може да служи за предупреждение за тях и нас?

9. Какво ни учи Исус относно молитвата в стихове 23-25?

10. Възможно е Исус да е искал да каже нещо по-конкретно в стих 23. Докато Той изричаше тези думи, пред Неговия взор беше хълма, наречен Маслинена гора. Захария пророкува, че един ден Господ ще се върне в Маслинената гора, за да накаже Своите врагове и прогласи Своето царство. Когато нозете Му стъпят в гората, тя ще се дигне и премести. Ако молитвата за преместване на планини е молитва за деня на Страшния съд, защо е важно да се молим с отношението на Исус, разкрито в стих 25?

11. Помислете отново за отговора си на въпрос 6 и кажете има ли такива хора, на които трябва да простите, или които да изобличите?

Има ли нещо друго, което трябва да сторите, за да се помирите с този човек или с тази група от хора? Ако да, как и кога ще го направите?

12. Отговорете на този пасаж с молитва, хвалейки Царя на мира, като се молите да се прогласи Неговото царство.

6

Изкушаващи въпроси

Марко 11:27 - 12:27

Някои хора задават въпроси, защото искат да знаят техните отговори. Други злорадстват, като отправят въпроси, на които е невъзможно да се намери отговор, или като срязват опонента си. Исус често задаваше въпроси, за да накара слушателите си да се замислят дълбоко за себе си. Умението да виждаме мотивите зад всеки един въпрос, както и да задаваме ефективни въпроси, може да помогне на всички нас да бъдем по-успешни евангелизатори и слуги. Докато четете Марко 11:27-12:27, потърсете мотивите, залегнали в основата на задаваните въпроси.

1. В стих 27 главните свещеници, старейшините и книжниците задават на пръв поглед прям въпрос за властта на Исус. Какво разкриват отговора на Исус и последвалата дискусия относно техните мотиви?

2. Какво им отговаря Исус?

3. Има ли случаи, когато не трябва да отговаряме на въпросите на другите? Обосновете отговора си.

4. Притчата за наемателите земеделци има дълбок смисъл, особено в светлината на алюзията и към Песента за лозето (Ис. 5:1-7). Ако земеделците са Израил и неговите религиозни водачи, кои са собственикът, слугите и сина?

5. Как тези религиозни водачи ще изпълнят писанието, което Исус цитира в стихове 10-11?

6. Общият враг често сплотява хора, които иначе не са в добри отношения помежду си. В стихове 13-17 виждаме, че иродианите (поддържници на властта на монархията) и фарисеите (яростни националисти и противници на римското управление) се съюзяват помежду си. Как зададеният от тях въпрос към Исус отразява противоположните им интереси?

7. С отговора си Исус не само избягва капана, поставен Му от тях, но и успява да постанови важен принцип. Кои неща принадлежат по право на кесаря (правителството) и кои са Божии?

8. Садукеите се различаваха от останалите евреи по това, че отхвърляха идеята за възкресение. Какви мотиви лежаха зад въпроса им към Исус (ст. 18-23)?

9. Как садукеите издават невежеството си относно писанията и Божията сила?

10. Как сте виждали проявени в живота си истинността на писанията и Божията сила ?

11. Как можем да се усъвършенстваме в познание на писанията и Божията сила?

12. Защо отговорът на Исус от писанията е особено подходящ за садукеите, които приемаха само авторитета на Петокнижието?

13. Докато се стремим да споделяме благата вест за Христос и Неговото царство, ще срещаме хора, имащи най-различни въпроси и мотиви, залегнали зад тях. Какво можем да научим за умението да задаваме и отговаряме на въпроси от този пасаж?

7

Край на въпросите

Марко 12:28-44

Хората се мотивират от много неща - амбиция, пари, сила, признание, желание да угодят на Бог. Какво мотивира вашите ежедневни и по-далечни планове?

В този пасаж Исус среща или коментира различни хора, чийто живот е ръководен от различни цели. Правейки това Той оголва нашите собствени мотиви пред Своя дълбоко проникващ поглед.

1. Прочетете Марко 12:28-44. Подобно на главните свещеници, старейшините, фарисеите и садукеите от 11:27-12:27 друг книжник идва при Исус, отправяйки Му спонтанен въпрос (ст. 28). Какво доказва, че той не се стреми да вкара в капан Исус?

2. Въпреки че въпросът към Исус се отнася само до една заповед (Втор. 6:4-5), според добрия равински обичай Той отговаря, като добавя и втора към оговора Си (Лев. 19:18). Каква е връзката на втората с първата заповед?

3. Книжникът не само похвалва отговора на Исус, но и прави нещо повече. Кои са някои от днешните примери на всеизгаряния и жертви? Обосновете отговора си.

4. Ако трябва да оцените ежедневните си постъпки въз основа на любовта ви към Бог и ближния, какъв би бил резултата? Обяснете.

5. Какви стъпки можете да предприемете, за да направите любовта към Бог и ближния най-висок приоритет в живота си?

6. Как Исус успява да срази тези, които го изпитват? (Погледнете отново 11:27-12:34, за да отговорите на въпроса.)

7. За евреите по времето на Исус един наследник винаги беше по-нисш от своя предшественик. Един син можеше да нарече баща си или дядо си "господарю", но обратното не беше възможно. Как Христос *може* да е едновременно Господ на Давид и негов син или наследник?

8. Какво означава за нас да наричаме Исус "Господ"?

9. Какво предупреждение се съдържа в думите на Исус, отправени към книжниците (ст. 38-40)?

10. За разлика от книжниците и богатите какво мотивира религиозното поведение на вдовицата?

11. Как тя изпълнява най-голямата заповед?

12. Какво говори този пример за нашето даване за делото на Господа?

13. Прочетете Малахия 3:1-5. По какви начини изпълни Исус това пророчество в глави 11-12 на Евангелието от Марко?

8

Бдете

Марко 13:1-37

В очакване на Рождество някои деца са толкова развълнувани, че стават по-послушни от всякога. Ами ако Рождество не дойдеше? За мнозина от нас Второто пришествие може да изглежда като Рождество, което никога не идва. В този пасаж Исус отговаря на някои въпроси за бъдещето - близко и далечно, - но преди всичко насърчава отношение, което трябва да имаме всички ние.

1. Защо според вас за много от нас бъдещето крие някакво очарование?

2. Прочетете Марко 13:1-37. Имайки предвид контекста, за какво питат Петър, Яков, Йоан и Андрей в стих 4?

3. Като че ли Исус не отговаря директно на техния въпрос, поне не и отначало. За какво е загрижен Той?

4. Как предупрежденията и насърченията на Исус (ст. 5-13) щяха да помагат на учениците в първите години от дейността на църквата?

5. С какво са актуални и за нас днес тези предупреждения и насърчения?

6. Понякога сред християните има разногласие относно начина, по който трябва да се интерпретират думите на Исус в стихове 14-23. Някои смятат, че Той говори за разрушението на храма през 70 г. сл. Хр. и събитията, водещи до него. Други мислят, че тези събития още не са се състояли. Може би и двете хипотези са правилни. Какво доказателство има в подкрепа на всяка от тях?

7. Какво казва Исус за Божието дело сред целия този смут?

8. С какво бедствията, описани в стихове 24-27, се различават от страданията в стихове 5-23?

9. Как стихове 26-27 могат да насърчат тези, които са изпитали страданията, предшестващи пришествието на Христос?

10. Исус предупреждава учениците Си шест пъти: "внимавайте, бдете" (ст. 5, 9, 23, 33, 35, 37). Защо?

11. Много хора през вековете са се опитвали да предскажат точно деня на завръщането на Исус. Как следването на Исус ни кара да избягваме подобни предсказания?

12. Как на практика можем да бдим за завръщането на Исус?

9

Предателят приближава

Марко 14:1-42

Ако сте се улавяли да се прозявате в критичен момент или сте се чувствали духовно заспал, когато Господ ви призовава на работа, няма да ви бъде много трудно мислено да се превъплътите в ролята на учениците в този разказ. Сега вече навлизаме в последните няколко дни от земното служение на Исус. Настроението е мрачно, за което допринася факта, че все повече хора отпадат и напускат Исус. Опитайте се да се поставите на мястото на Исус, докато четете Марко 14:1-42.

1. Прочетете Марко 14:1-42. Кои различни мотиви са в основата на конфликта, зародил се в "къщата на Симона прокажения"?

2. Какви основателни доводи повдигат негодуващите?

Как самото учение на Исус би могло да е повод за тяхната реакция?

3. Постъпката на жената в известен смисъл е акт на поклонение. Хвърля ли този случай някаква светлина, и ако да - каква, върху съперничещите си възгледи за красота в поклонението и за загриженост за бедните?

4. По време на пасхата и празника на безквасните хлябове Исус казва на дванадесетте, че един от тях ще Го предаде. Какво според вас чувстваха те, когато отговориха на Неговите думи (ст. 19)?

5. Малко са думите, предизвикали толкова много спорове по отношение на своето значение, както изречените от Исус в стихове 22-24. Без значение колко буквално ги приемаме, какво трябва да символизират за нас хляба и чашата на Господнята вечеря?

6. В стих 27 Исус предсказва, че учениците Му ще Го изоставят в труден момент. Случвало ли ви се е като Петър да настоявате на нещо така, както той прави това в стихове 29-31, или не?

7. Мнозина питат дали Исус и Неговата смърт на кръста са *единственият* път до Бог. Едит Шафър твърди, че самият Исус се измъчваше от този въпрос в Гетсиманската градина (ст. 35-36). До какво заключение стигна Той?

Как този пасаж може да помогне на онези, които се измъчват от въпроса дали Исус е единственият път към Бога?

8. В стих 34 и отново в стих 38 Исус насърчава учениците да бдят и да се молят, за да не изпаднат в изкушение. През какви конкретни изкушения щяха да преминат те?

Как молитвата можеше да промени резултата ?

9. Как същите тези увещания могат да ви помогнат да не падате в изкушения, а да им се съпротивлявате?

10. Чувствали ли сте се някога така, както учениците се чустваха в стих 40? Обяснете.

11. Каква утеха и насърчение можете да получите от опитността на учениците?

10

Предаден!

Марко 14:43-72

Преследването на враг е едно нещо, а изоставянето на приятел - съвсем друго. В това изучаване виждаме Исус не само предаден от един от Неговите ученици, но и изоставен от всички други. Един от най-близките му приятели обезсърчен се отрича от Него. Към всичко това се прибавя и жестокото и незаконно отношение на Санедриона. Този разказ разкрива как качеството на нашето посвещение се доказва само в големи изпитания.

1. Какво означава за вас да сте лоялни към приятел?

2. Прочетете Марко 14:43-72. Някои от главните герои в този пасаж действат със смесени мотиви. Какви смесени мотиви биха могли да предизвикат думите на Юда и предателската му постъпка (ст. 43-45)?

3. Как Исус реагира на неговото предателство?

4. Този безименен младеж, като че ли е символ на всички последователи на Исус. Как опасното положение, в което той попада, отразява предупрежденията на Исус относно цената на ученичеството (8:34-38)?

5. На кои аспекти от процеса срещу Исус пред синедриона набляга Марко?

6. До този момент Исус постоянно прикрива същността Си, но в стих 62 Той открито признава, че е Христос. Защо според вас Той прави това сега?

7. Въз основа на какво обвинение Исус е осъден накрая.

8. Защо това обвинение е едновременно оправдано и неоправдано?

9. Как Исус - за разлика от Своите ученици - е пример за посвещение, което Той желае да види у нас (ст. 55-65)?

10. Какви смесени мотиви довеждат Петър в двора на първосвещеника, но не му позволяват да признае, че е Христов ученик (ст. 66-72)?

11. Какви смесени мотиви ви ръководят в следването на Исус?

12. С какво предателството на Юда се различава от това на Петър?

13. При какви обстоятелства се чувствате най-изкушени да се засрамите от Исус или да се отречете от Него?

14. Какви предупреждения и насърчения можете да извлечете от опитността на Петър?

11

Победа, изтръгната от поражението

Марко 15:1 - 16:8

Исус поучаваше, че величието е в това да бъдеш слуга: "Който иска да бъде пръв между вас, ще бъде слуга на всичките. Защото наистина Човешкият Син не дойде да Му служат, но да служи, и да даде живота Си откуп за мнозина." Тук е записано живото свидетелство за величието и славата на Исус. Докато четете 15:1-16:8, потърсете стимул за подражание на Неговия живот на слуга, прокламиращ евангелието.

1. Що за човек е Пилат (ст. 1-15)?

2. Кое доказва, че той иска да постъпи справедливо?

3. Какво му пречи да стори това?

4. Как можем да се предпазим от падане в изкушение?

5. В какъв смисъл Варава е цената за всеки вярващ?

6. Виното, примесено със смирна и предложено на Исус е имало упойващ ефект. Защо Исус отказва да пие? (Вж. 10:38; 14:25, 36.)

7. Какво целят обвиненията и подигравките, отправени към Исус на кръста (ст. 25-32)?

8. В стих 34 Исус цитира първият стих на Псалм 22. Кои други аспекти на този псалм преживява Исус?

9. В какъв смисъл изповедта на стотника е кулминационна точка в цялото Евангелие от Марко? (Срав. 15:38-39 с 1:1, 10-11; 8:28-30.)

10. Защо според вас именно Йосиф и жените последваха Исус, а не единадесетте, които присъстваха, когато Исус умря и Неговото тяло трябваше да се погребе?

11. Защо е показателен фактът, че името на Петър се споменава в стих 7?

12. Каква увереност можем да получим от факта, че Господ очевидно прощава на Петър (вж. 3:28)?

13. Най-ранните и най-добри ръкописи на Евангелието от Марко завършват със стих 8. Почти всички изследователи приемат, че ако Марко не е завършил евангелието си тук, ние сме загубили онова, което той е написал (ясно е, че ст. 9-20 са написани от някой друг). Докато някои все още твърдят, че оригиналният край не е загубен, все повече изследователи вярват, че намерението на Марко е било да завърши със стих 8. С какво стих 8 е подходящ край за повествованието на евангелието?

14. Как този пасаж може да укрепи посвещението ни на споделяне на благата вест на Христос с другите?

12

Обобщение

Марко 9 - 16

Затова ли се донася светилото, за да го турят под шиника или под леглото? Не за това ли, да го поставят на светилника? Защото няма нещо тайно, освен за да се яви; нито е имало нещо спотаено, освен за да излезе наяве."

Новата светлина носи нова отговорност. Сега, когато завършихте изучаването на Марко, с какво ще се промени вашият живот? Това последно изучаване обобщава някои от централните теми в Евангелието от Марко и ни напомня как те трябва да се отразят в нашия живот.

1. Какво научихте за Марко като писател и евангелист?

2. Как се усъвършенствахте в разбиране за евангелието и царството?

3. Почти всички постъпки на учениците в тази половина на Евангелието от Марко бяха белязани от провал (9:18-19; 10:35-45, 14:32-42, 43-52, 66-72). Припомнете си конкретните примери на провал и после обяснете защо Марко поставя такова ударение върху тях.

Какво можем да научим от това?

4. Много изследователи смятат, че една от целите на Марко за написване на неговото свидетелство за служението на Исус е било желанието да се противопостави на погрешната представа за самия Исус и за християнския живот.[1] Някои християни бяха склонни да наблягат на славата на Исус, други - на неговата световна известност, изключвайки неговата човешка природа и страдания. В резултат те очакваха, че страданието ще ги подмине в този живот и те бързо ще се присъединят към Исус в небесна слава. За нещастие много християни днес споделят това гледище за християнския живот. Как Марко систематично оборва това гледище? (Не забравяйте да разгледате темите на следване на Христос, цената на ученичеството и пътя към слава.)

5. Къде в повествованието на Марко славата на Исус е проявена най-ярко? Подкрепете с доказателства отговора си.

[1] *Вж. например Ralph Martin, Mark: The Evangelist and Theologian (Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1972).*

6. Как кръстът може да изпълни думите на Исус в 9:1 поне в частност?

7. Ако пътят към славата е белязан от дисциплина, страдание и слугуване, как трябва да се промени животът ви?

Как трябва да промените начина, по който споделяте евангелието?

8. Какво ви хареса най-много в изучаването на Евангелието от Марко?

Бележки за водещия

Воденето на дискусия върху Библията може да бъде много приятна и възнаграждаваща опитност. Това обаче може да е и много *стряскащо,* ако никога преди това не сте го правили. Ако се чувствате по този начин, значи сте попаднали точно където трябва. Когато Бог пожела Мойсей да изведе израилтяните от Египет, той отговори: "О, Господи, моля те, изпрати някой друг да го направи!" (Изх. 4:13).

Когато Соломон стана цар на Израил той чувстваше, че тази задача беше далеч над неговите възможности. "Аз съм само едно малко дете и не зная как да изпълнявам задълженията си... Кой може да управлява този Твой народ?" (3 Царе 3:7-9).

Когато Бог призова Еремия да бъде пророк, той отговори: "О, всемогъщи Боже... аз не зная как да говоря; за съм само дете" (Ер. 1:6).

Списъкът може да бъде продължен... Апостолите бяха "неуки и обикновени мъже" (Деян. 4:13). Тимотей беше млад, уязвим и уплашен. Павловият "трън в плътта" го караше да се чувства слаб. Но Божият отговор към всички Негови слуги, включително и към вас, е по-важен и остава същия: "Достатъчна ти е Мята благодат" (2 Кор. 12:9). Не се страхувайте! Бог помогна на тези хора, въпреки техните слабости, както може да помогне и на вас, въпреки усещането ви за неадекватност.

Има и една друга причина, поради която трябва да се чувствате насърчени. Воденето на дискусия върху Библията не е трудно, ако следвате определени насоки и изисквания. Не е необходимо да сте специалист по библейските въпроси или обучен учител. Предложенията, отбелязани по-долу, ще ви дадат възможност ефективно и с радост да изпълните задълженията си като водач.

Подготовка за водене на група

1. Помолете се Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа във вашия личен живот. Докато това не стане, вие няма да

бъдете подготвен да водите другите. Молете се също за различните членове на групата. Искайте Бог да ви даде да прекарате едно приятно и полезно време заедно, изучавайки Неговото слово.

2. Когато започвате всяко изучаване, четете и препрочитайте посочения библейски пасаж, за да сте наясно с това, което казва авторът. В случай че става въпрос за изучаване на цяла книга, прочетете книгата преди първото изучаване. Това ще ви даде полезен цялостен поглед върху съдържанието на уроците.

3. Това ръководство за изучаване е базирано на ревизираният превод на Библията, 1924 г. Ще бъде много полезно за вас и групите, ако използвате този превод като основа на вашите изучавания и дискусии. Насърчете и другите също да го използват, но им дайте свободата да изберат какъвто и да е друг, предпочитан от тях превод (например синодалния).

4. Работете внимателно върху всеки въпрос в урока. Прекарвайте време в размишление преди да формулирате отговорите си.

5. Записвайте отговорите си в празните места под въпросите. Това ще ви помогне ясно да изразите вашето разбиране за пасажа.

6. Ще ви бъде от полза, ако имате под ръка Библейски речник. Използвайте го за откриване значението на непознатите думи, имена или места.

7. Веднъж завършили с изучаването на пасажа, запознайте се с бележките за водещия относно урока, който водите. Тези "бележки" са съставени с цел да ви помогнат по няколко начина: Първо, те ви показват целта, която е имал авторът на ръководството, когато е съставял урока. Отделете време и помислете как въпросите по урока работят заедно за постигане на целта. Второ, бележките ви подсигуряват с допълнителна информация или коментари върху някои от въпросите. Тази информация може да бъде използвана, ако хората трудно разбират или отговарят на въпросите. Трето, "бележките за водещия" ще ви направят бдителни към потенциалните проблеми, с които може би ще се сблъскате по време на урока.

8. Ако желаете да си напомните нещо, отбелязано в "бележките за водещия", запишете го под самия въпрос в урока.

Водейки изучаването

1. Започвайте урока навреме. Когато водите евангелизаторско библейско изучаване, започвайте с молитва. Искайте Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа.

2. Уверете се, че всеки един от групата разполага с копие от урока. Насърчете ги да се приготвят предварително за всяка дискусия, работейки върху въпросите от ръководството.

3. В началото на вашата първа среща обяснете, че тези изучавания са предназначени да бъдат дискусии, а не лекции. Насърчавайте членовете на групата да участват. Каквото и да става, не насилвайте тези, които се колебаят да участват в първите няколко урока.

4. В началото на дискусията прочетете встъпителния параграф. Това ще ориентира групата в пасажа, който ще изучавате.

5. Ако изучавате една глава или по-малък пасаж, прочетете го на глас. Може да предпочетете да го прочетете сам или това да стори някой друг, ако той или тя са били помолени да го направят преди изучаването. По-дългите пасажи понякога могат да бъдат прочетени на части по различно време в процеса на изучаването. Някои уроци могат да покрият няколко глави. В такъв случай четенето на глас със сигурност би отнело много време, следователно членовете на групата могат просто да прочитат посочените пасажи непосредствено преди съответното изучаване.

6. Когато започнете да задавате въпросите от ръководството, имайте предвид няколко неща. Първо, въпросите са създадени да бъдат използвани точно така, както са написани (да не се перифразират). Ако желаете, може просто да ги прочетете на глас пред групата или да ги изразите със свои думи. Във всички случаи, произволни редакции на въпросите не са препоръчителни. Второ, въпросите са предназначени да водят групата към разбиране и приложение на "*основната идея*" на пасажа. Авторът

на ръководството има определено свое виждане за тази централна идея, записано в "цел" на урока в бележките за водещия. Вие трябва да се опитате да разберете как пасажът изразява тази идея и как въпросите по урока допринасят и водят групата в тази насока.

Ще има моменти, когато ще е подходящо да се отклоните от ръководството за изучаване. Например въпросът може да е получил вече своя отговор. Ако е така, просто преминете към следващия, без да задавате отговорения въпрос. Или някой може да повдигне важен въпрос, невключен в ръководството. Отделете време и го дискутирайте! Важното е да можете да преценявате как да постъпите. Може би има много маршрути по които да достигнете до целта на изучаването, но най-лесният обикновено е този, който авторът ни предлага.

7. Избягвайте да отговаряте на въпросите, които задавате. Ако се наложи, повторете ги или ги перифразирайте, докато бъдат разбрани ясно от групата. Нетърпеливата група бързо става пасивна и тиха, ако разбере, че водещият ще говори през по-голямата част от времето.

8. Не се страхувайте от мълчанието. Хората може би се нуждаят от време да помислят върху въпросите, преди да формулират отговора си.

9. Не се задоволявайте с един отговор. Питайте: "Какво мислят останалите?" или "Нещо друго?", докато няколко души не дадат отговори на въпроса.

10. Признавайте участието и приноса на всеки. Старайте се да се съгласявате когато е възможно. Никога не отхвърляйте отговор. Ако е съвсем очевидно, че даден отговор е неправилен, попитайте: "Кой стих те доведе до това заключение?" или отново: "Какво мислят останалите?"

11. Не очаквайте всеки отговор да бъде адресиран към вас, макар че това сигурно ще се случва в началото. Когато членовете на групата се поотпуснат, те ще започнат действително да взаимодействат помежду си. Това е белег за "здрава" дискусия.

12. Не се страхувайте от спор или несъгласие. Те могат да бъдат много стимулиращи. Ако не сте изчерпали напълно предмета, не се разстройвайте. Продължете и имайте "едно наум" за вбъдеще. По-нататъшното изучаване може да реши проблема.

13. Разгледайте пасажа с внимание. Той може да бъде източникът за отговори на въпросите. Предпазвайте групата от излишни препратки и цитати. По същия начин се съсредоточавайте върху предмета и избягвайте да се отклонявате.

14. Периодично резюмирайте това, което групата казва за пасажа. Това помага за сближаването на различните мнения, изказани по време на обсъждането и дава възможност за по-нататъшно развитие на дискусията. Избягвайте да проповядвате.

15. Завършвайте събиранията си с молитва върху конкретна тема. Искайте Божията помощ, за да приложите нещата, които сте научили от изучаването.

16. Свършвайте навреме.

Компоненти на малките групи

Една здрава малка група би трябвало да прави повече от това само да изучава Библията. Тук са изброени четири компонента, които трябва да вземате предвид, когато изграждате структурата на вашите събирания.

Подхранване. Да бъдеш част от малка група е подхранваща и поучителна опитност. Вие ще израствате в познание и любов към Бога и един към друг. Най-подходящият начин да обичаме Бог е да знаем и спазваме Неговите заповеди (Йоан 14:15). Това е причината, поради която библейското изучаване ще бъде основата на вашата малка група. Но вие можете да бъдете не по-зле подхранени и от други неща. Може да изучавате пасажи от Писанието наизуст, да четете и дискутирате книга или да слушате запис на проповед от някой добър проповедник.

Общение. Повечето хора имат нужда от близко приятелство. Вашата малка група може да бъде отлично място за култивиране на такива взаимоотношения. Разрешавайте време за

обмяна на мнения и взаимодействие преди и след изучаването. Отделяйте време за споделяне по време на събирането. Правете забавни неща заедно с групата, например импровизирана вечеря с малка почерпка или излет. Изберете някой да носи освежителни напитки на събирането. Бъдете изобретателни!

Поклонение. Част от времето може да бъде прекарано в поклонение и молитва. Славете Бог заедно за това, което е. Благодарете Му за това, което е направил и прави във вашия живот и в света. Молете се за нуждите един на друг. Искайте Бог да ви помогне да приложите това, което сте научили. Пейте заедно хвалебни песни.

Мисия. Много малки групи решават да работят заедно в някаква форма на евангелизиране. Това може да бъде практичен начин за прилагане на онова, което сте научили. Вие може да бъдете домакини на серии от евангелизаторски дискусии за вашите приятели или съседи. Може да посещавате домове за стари хора. Да помагате на някоя вдовица в чистенето или ремонта на нейното жилище. Такива проекти могат да повлияят положително на вашата група.

За по-подробно разглеждане на природата и функциите на малките групи прочетете "Ръководство за водачи на малки групи за изучаване на Библията" или Good Things Come in Small Groups (и двете от IVP).

Цялостна представа

При всяка поредица изучавания, разглеждащи цяла книга подобно на Евангелието от Марко, съществува неизбежно противопоставяне между необходимостта да се обърне внимание на детайлите и да се получи цялостна представа за книгата. Ако тези изучавания наблягат на едното или другото, това се отразява върху цялостното възприемане на книгата. Ето защо някои пасажи могат да изглеждат по-дълги, но те са свързани от обединителна тема. От време на време ще срещате въпроси, които ви карат да свържете в едно наблюдения от предишни изучавания.

Смятам, че усилието да се разглежда евангелието в неговата цялост, а не като сбор от изолирани единици ще бъде възнаградено богато. Но това изисква дисциплинираност от страна на водещия и членовете на групата в непрестанно упорство и избягване на опасността от излишно впускане в подробности.

Част 1. Кой е Исус?

Изучаване 1. Увод към Евангелието. Марко 1:1-13.

Цел: Да видим мястото на евангелието в историята и връзката му със старозаветните пророчества.

Въпрос 1. Почти всяко изучаване започва с "въвеждащ" въпрос, който е предназначен да бъде зададен *преди* прочитането на пасажа. Тези въпроси са важни по няколко причини.

Първо, те сближават членовете на групата. Колкото и добре да се познават един друг и колкото и удобно да се чувстват в присъствието на другия, винаги има скованост, която трябва да се преодолее, преди хората да започнат да говорят открито. Добрият въпрос ще разтопи леда.

Второ, "въвеждащите" въпроси насочват вниманието на хората към темата на изучаване. Повечето хора мислят за най-различни неща (вечеря, важна предстояща среща, поправка на колата), които нямат нищо общо с изучаването. Един изобретателен въпрос ще привлече тяхното внимание към дискусията.

Трето, "въвеждащите" въпроси могат да разкрият къде нашите мисли или чувства се нуждаят от промяна чрез Писанието. Ето защо е особено необходимо да *не* се чете пасажа преди задаване на въвеждащия въпрос. Често пасажът влияе върху честността на отговорите, които хората иначе биха дали, ако не смятаха че от тях се *очаква* да мислят в рамките, посочени им от Библията. Даването на честни отговори на различни въпроси, преди да открият какво казва Библията по тях, може да помогне на членовете на групата да разберат къде техните мисли и възгледи се нуждаят от промяна.

Този въвеждащ въпрос е замислен така, че да накара членовете на групата да се замислят върху това как родовата история ни дава чувство на идентичност и връзка с миналото. Останалата част от изучаването ще разгледа как Марко свързва евангелието с еврейската история и пророчество.

Въпрос 2. Идеята тук е да се разбере, че Марко не е безпристрастен наблюдател, а посветен вярващ. Насърчете групата да помисли за ролята на всяка ключова дума или израз: *началото, благовестието, Исуса Христа, Божий Син.* Постепенно онова, което научаваме тук ще стане известно на съвременниците на Исус едва след срещите и разговорите им с Него.

Въпрос 3. Приведените от Марко цитати са от Малахия 3:1 и Исая 40:3. Някои хора във вашата група може да се смутят от факта, че двата цитата са приписани на Исая. Ако е нужно обяснете, че Марко може да е направил това, защото и двата е възможно да са фигурирали на един и същ ръкопис, или просто защото той е назовал по-значимия пророк, свързвайки в едно двата текста. В дните на Исус беше установена практика да се демонстрира познание върху писанията, като се свързват в едно отделни текстове, отнасящи се до едно и също нещо. Обърнете внимание как Исус прави това с Второзаконие 6:4-5 и Левит 19:18 в Марко 12:30-31.

Въпрос 4. Преди да тръгнат на път, царете често изпращаха вестители, които трябваше да подготвят пътя за тяхното преминаване. Прокарваха се прави пътища, запълваха се дупките, неравностите се заглаждаха. Марко заема тази метафора от описанието на Исая на идването на Господ, за да стане цар и управлява над всички народи. Много старозаветни пасажи описват Бог като цар и предсказват, че един ден Той ще управлява над всички свои народи и създания.

Въпрос 6. За дискусия в групата използвайте общите познания на членовете или обобщете вместо тях важните аспекти от служението на Илия. Уверете се, че те са обърнали внимание на описанието на Илия в 4 Царе 1:8.

Въпрос 10. Въпреки че Исус е без грях, Той *се идентифицира* с грешниците, идвайки да се кръсти при Йоан.

Изучаване 2. Четири портрета. Марко 1:14-39.

Цел: Да започнем да виждаме Исус като цар-слуга, който упражнява властта Си в полза на Своите поданици.

Въпрос 2. Не отделяйте много време за този въпрос. Целта е да се споменат няколко първоначални впечатления.

Въпрос 3. За някои може да е трудно да отговорят на този въпрос. Ако е така, накарайте ги да видят двете твърдения, които Исус прави. Защо е блага вестта, че "времето се изпълни" и че "Божието царство наближи"? Как Исус кара хората да откликнат на тази блага вест?

Въпрос 4. Уверете се, че членовете на групата са разбрали, че отговора на тези четирима мъже показва успеха на подготвителното служение на Йоан Кръстител. Този е първият от няколкото въпроса в това ръководство, предназначени да свържат в едно материала, научен в предишните изучавания.

Въпрос 5. Някои могат да се усъмнят в реалността на нечистите духове - не са ли те просто примитивни начини за описване на психични и физични изцеления? Това щеше да е възможно, ако Евангелията не бяха подходили толкова внимателно към разграничаването на физическите болести от обладаването с демони. Обърнете внимание, че при следващия случай тъщата на Симон не е обладана от никакъв демон. Поне два фактора могат да обяснят защо Исус накара демона да млъкне: (1) желание да запази в тайна Своята същност за момента, или (2) желание да не разкрива същността Си чрез ненадежден източник (бихте ли се доверили на демон, че той ще каже истината?).

Въпрос 8. Внимавайте групата да не подмине начина, по който властта на Исус е подчертана чрез такива изрази като "веднага" (ст. 18, 20). Те трябва да обърнат внимание още на областите от живота, върху които се простира властта на Исус - учение, нечисти духове, болести и хора.

Въпрос 9. Ако за членовете на групата е трудно да отговорят на въпроса, попитайте: "По какъв начин Божието царство се приближи до хората, участващи в тези събития?" Важното тук е да се разбере, че царството наближава, защото в лицето на Исус е дошъл *царят*.

Изучаване 3. Прокаженият, паралитикът и бирникът. Марко 1:40-2:17.

Цел: Да разберем, че вярващите са тези, които са поканени да влязат в царството.

Въпрос 2 . Това не е под формата на въпрос, но вие можете да позволите на членовете на групата да споделят първоначалните си впечатления относно съпротивата, оказана на Исус. Не отделяйте много време тук.

Въпрос 3. Уверете се, че при отговора на този и на следващия въпрос членовете на групата са обърнали внимание на това, че начина по който човек се чувства, се отразява и на неговата молба. Въпреки че изглежда уверен в способността на Исус да изцелява, прокаженият пита Исус дали иска да му помогне.

Въпрос 4. Заедно с всичко друго според Закона Исус щеше да стане ритуално нечист. Освен това Той рискуваше да се зарази.

Въпрос 5. Уверете се, че членовете на групата са забелязали, че строгите заповеди на Исус са за доброто на този човек, а не само за негово удобство. Изпълнявайки изискванията на Закона (Лев. 14:2-32), човекът можеше да бъде приобщен обратно към подходящото за него място в социалната и религиозна тъкан на обществото.

Въпрос 9. Докато NIV поставя думата *грешници* в кавички, други преводи не правят това. Смисълът тук е този, че фарисеите считаха за грешник всеки, който не живееше според техните сурови изисквания. Освен това те не разбираха, че дори най-стриктните фарисеи можеха да са грешници в очите на Бога.

Въпрос 10. Уверете се, че групата е забелязала не само физическите, но и духовните аспекти на делото на Исус.

Въпрос 11. Не забравяйте да изследвате обществените и психологическите, а така също и духовните измерения.

Въпрос 12. Ако членовете на групата се затрудняват в отговора, попитайте: "Какво трябваше да признаят за себе си фарисеите, преди да стане възможно да последват Исус?"

Изучаване 4. Конфликт в Галилея. Марко 2:18-3:35.

Цел: Да видим причините за растяща опозиция срещу Исус и как факта, че гледаме на себе си като на членове на Божието семейство може да преориентира нашето отношение от непокорство към подчинение.

Въпрос 3. Може би членовете на групата ще се затруднят в разбирането на двете кратки притчи на Исус. Насърчете ги да се преборят с казаното от Него. Защо например на сватбено тържество би било неуместно да се пости? Какво иска да каже Исус за Себе Си, като говори за нови дрехи и нови мехове?

Въпрос 4. Може би някои членове на групата ще се смутят, научавайки че според 1 Царе 21 Авимелех беше първосвещеник, когато Давид изяде присъствените хлябове. Авиатар беше синът на Авимелех, който по-късно стана първосвещеник (1 Царе 22:20). Със сигурност събитието се е състояло по негово време, точно както ние можем да кажем, че по времето на президента Рейгън беше хвърлена първата атомна бомба и бе осъществено първото кацане на луната. Няма нужда да повдигате този въпрос пред групата, освен ако това не стори някой от членовете ѝ.

Въпрос 5. За хората може да е трудно да разберат как думите на Исус порицават небрежното отношение към съботата. Ако е така, попитайте: "Ако някой ви даде подарък, правилно ли е да го презираме?" Смисълът е, че твърде небрежното отношение на някои към съботата ги прави неспособни да видят, че Бог е направил съботата за наше добро. Ако я пренебрегваме, ще пропуснем ползата, която Той иска да ни принесе.

Въпрос 6. Стремете групата да разбере, че строгостта на фарисеите в спазване на закона всъщност ги води до неговото престъпване, което е далеч по-сериозно дори от неговото неспазване, което според тях извършва Исус. Тяхната строгост води към омраза и убийство.

Въпрос 7. Нехристияните не са единствените, които се противопоставят на вярата и практиките ни. Понякога най-силна опозиция идва от онези, които са религиозни и които приличат на фарисеите от времето на Исус. Не забравяйте да разгледате възраженията, които могат да имат двете групи хора. Исус се опита да помогне на фарисеите да разберат каква беше целта на закона. Те тълкуваха закона толкова сурово, че той беше непосилен за хората. Исус виждаше отвъд законите, Той знаеше че те са предназначени за доброто на хората. Исус уважаваше хората. Фарисеите уважаваха закона. Това разграничаване може да ръководи поведението ни като християни и нашите отговори на онези, които се противопоставят на поведението ни.

Въпрос 11. Като че ли всеки познава хора, които се заблуждават, убедени че са похулили Святия Дух и са осъдени завинаги. Два момента са важни за отбелязване: (1) Исус винаги е готов да прости кой да е грях, който ние сме готови да изповядаме; (2) хората, които са предупредени за похулване на Святия Дух са последните, които смятат това за свой проблем. Хуленето на Святия Дух прилича на закоравяване на сърцето срещу Исус до такава степен, че човек никога не търси прощение.

Въпрос 14. По-рано в този пасаж видяхме, че фарисеите имат строго отношение към Божиите заповеди и другите хора. Те очевидно считаха себе си просто за Божии роби и поданици. Този въпрос ни помага да изследваме как гледайки на себе си като на част от Божието семейство, може да ни предпази от грешката на фарисеите.

Изучаване 5. Притчи за царството. Марко 4:1-34

Цел: Да получим разбиране върху природата на Божието царство и върху това, как можем да станем по-добри, по-изобретателни евангелисти.

Въпрос 2. Гледайте групата да отбележи колко пъти се появяват думите *слуша* и *слушайте*.

Въпрос 3. Исус не оприличава навсякъде слушателите на почва или семе. Не се впускайте в такива подробности. Просто вижте какво става с различните видове почва и семе.

Въпрос 4. Притчите очевидно имаха способността да прикриват истината, а така също и да я разкриват. Исус ги използва за постигането и на двете цели. Но прикриването на истината като крайна цел не е присъщо на природата на Исус. Пасажът от Исая, цитиран от Исус (Ис. 6:9-10), подчертава отговорността на Исая да продължава да прогласява истината въпреки отказа на людете да я чуят. В по-широк контекст можем да видим поне два начина, по които притчите служеха за постигане на намеренията на Исус. Първо, те отсяваха хората, които не проявяваха интерес, както групата ще види във въпроси 5-6. Второ, те можеха да пречупят съпротивата срещу истината, както притчата на Натан успя да пробие отбраната на Давид относно прелюбодейството му с Витсавее (2 Царе 12:1-14). Ако Натан беше порицал Давид директно, можеше да изгуби главата си. Като му разказа притчата, Натан успя да накара Давид да осъди собствената си постъпка. Насърчете групата внимателно да следи как Исус използва притчите в цялото Евангелие.

Въпроси 5-6. В светлината на повдигнатия във въпрос 4 проблем, тези въпроси са замислени да изследват как хората се озовават сред приближените на Исус или извън тях (вж. също 3:34). Без значение как разбираме ролята на Божия суверенитет в този процес, ясно е, че отделните хора са отговорни да постъпват съобразно онова, което чуват.

Въпрос 7. Казвайки "На вас е дадено да познаете тайната на Божието царство" (ст. 11) Исус може има предвид, че се кани да обясни притчата на тези, които са се сбрали около Него. Три фактора обаче, говорят, че тайната на царството се съдържа в притчата за сеяча: (1) Исус посочва, че тази притча някак е ключ към останалите (ст. 13), (2) фактът, че забележките на Исус относно тайната са рамкирани от разказването на притчата и нейното обяснение. От това разбиране произлизат две правдоподобни възможности. Първо, тайната на царството може да

е тази, че Исус е земеделецът - този, който прогласява царството чрез сеене на семето. Второ, тайната на царството може да бъде в чуването на словото и подходящия отклик, т.е. чуването на словото, приемането му и действането според него, точно както правят онези, които молят за обяснение. Ако членовете на групата не могат да стигнат до консенсус, насърчете ги да продължават да мислят върху това през цялото изучаване на евангелието.

Въпрос 10. Уверете се, че групата се е преборила с факта, че земеделецът не знае върху каква почва хвърля семето, докато не го е хвърлил. Следователно той хвърля семето навсякъде в обилни количества. Често в своето благовестване ние ще откриваме, че семето което сме посяли израства на изненадващи места и почви. Ние не сме призовани да съдим почвата преди да посеем. Онова, което някога сме считали за твърд път, може да се прояви в нова ситуация като добра почва.

Изучаване 6. Ужасни затруднения. Марко 4:35-6:6.

Цел: Да изследваме как си взаимодействат различните видове страхове и вярата, и да научим как можем по-добре да обръщаме страховете си във вяра.

Този пасаж е дълъг, но ако карате групата да се придвижва бързо през въпросите и да фокусира вниманието си върху общото, ще можете да свършите в определеното време.

Въпроси 3-4. Някои членове на групата може би ще се смутят от случилото се със свинете и ще повдигнат този проблем в началото на изучаването. Ако стане така, не се притеснявайте да разгледате първо въпрос 5 и след това се върнете на тези въпроси.

Въпрос 6. Целта на този въпрос е да накара хората да се замислят защо понякога Исус се стреми да скрие своята самоличност, а в други случаи насърчава хората да разнасят вестта за Него. Един определен отговор изисква поглед върху цялото Евангелие, тъй че за сега хората в групата трябва само да изказват внимателни предположения. Вероятно географията на събитията и хората, на които Той говори са фактори, които трябва да се вземат предвид. Тук Исус говори на езичник в област, населявана от езичници. В

предходните примери Той караше да замълчат или демони, или хора в еврейските области. (Този въпрос се съдържа в проблема, наречен от изследователите тайната на Месия в Евангелието от Марко.)

Въпрос 8. Ако членовете на групата се замислят, ще се убедят че въпросите задавани от хората и фактът, че те се чувстват обидени са израз на растящ страх.

Въпрос 9. Този въпрос е замислен да накара членовете на групата да разберат, че подобно на други човешки чувства, страхът не е като лампа, която можем да включваме и изключваме когато пожелаем. Важно е какво *правим* в лицето на страха. Дали обръщаме гръб на Бог в своя страх, или се обръщаме към Него? Така че един и същи страх може да е добър или лош взависимост от това, как реагираме на него.

Въпрос 12. Уверете се, че членовете на групата са забелязали заплахата от смърт във всеки от тези случаи.

Въпрос 13. Този въпрос е замислен да помогне на групата да продължава да свързва в едно отделните части на Евангелието. Тяхното изучаване ще бъде по-обогатяващо и те ще бъдат много по-добре подготвени за обобщителния урок, ако продължават да се опитват да разглеждат Евангелието като цяло вместо като сбор от изолирани единици.

Изучаване 7. Разбиране на чудото с хлябовете. Марко 6:6-52.

Цел: Да видим как едно правилно видение за Исус може да пази сърцата ни от закоравяване и да противодейства на ефекта на охладняване.

Въпрос 2. Ако е необходимо, разделете този въпрос на части. Ако учениците не вземат необходимото за себе си, на кого трябва да разчитат? Какво трябваше да проповядват те? Какво трябваше да правят, ако срещнеха съпротива? Отърсването на праха от обущата им на заминаване би представлявало убедителен символичен жест на отхвърляне - "Задръжте си праха!"

Въпрос 4. Ирод показва симптоми на семе, посято между тръни и на канаристо място. Какво говори този анализ на категориите за

видовете отговори, които можем да получим когато споделяме благата вест за царството?

Въпрос 5. Това е труден, но важен въпрос. Думата *да се покаят* или *покаяние* се среща само три пъти в Евангелието от Марко, но всеки път определя или обобщава ключов аспект от служението на описвания човек. В 1:4 научаваме, че служението на Исус се характеризираше с призив към хората да се покаят. Сега научаваме, че тези, които Исус призова да Го следват, излязаха и "проповядваха, че човеците трябва да се покаят." Може би читателите се питат какво става с хората, които излизат да призовават другите да се покаят. *Какво стана с Йоан?* (Ето отговора.) *Какво стана накрая с Исус?* (Вярващите вече ще знаят.) *Какво могат да очакват тогава Неговите последователи?*

Въпрос 8. Подобно на фарисеите Ирод не е този пастир, който Бог желае Неговите люде да имат. Голяма част от описанието на Марко на нахранването на 5000-то множество от Исус използва език подобен на този от Езекиил: 34:1-16. Така виждаме Исус да изпълнява Божието обещание да дойде и бъде пастир на Своя народ. Виждаме това по-ясно от позицията си на читатели на Евангелието, отколкото са го виждали съвременниците на Исус, но това беше един от начините, по който Исус разкриваше истинската Си същност.

Въпрос 10. Може би членовете на групата ще бъдат затруднени в отговора на този въпрос. Ако е така, попитайте: "Какво трябваше да разкрие нахранването на 5000-то множество с пет хляба относно Исус?" Как реакцията на учениците Му щеше да се различава, ако те бяха разбрали истинската същност на Исус? Този пасаж изобилства с алюзии от Стария Завет подобно на тази от Езекиил 34, спомената във въпрос 8. За пореден път Исус прави онова, което само Бог правеше там - успокояваше бурята (Пс. 107:23-32), нахранваше множеството в пустинята (Изх. 16) и ходеше по водата (Йов 9:8-11). Тези, които имат очи да гледат, трябва да започват да разбират кой всъщност е Исус?

Изучаване 8. Нарушаване на традицията. Марко 6:53-7:37.
Цел: Да видим ка традицията може да закорави сърцата ни за Божията истина и как оценката на Исус за човешките нужди премахва разграничението между евреи и езичници.
Въпрос 2. Исус обикаля по села и градове и изцелява, и изчиства хора, чрез докосване до тях. Фарисеите смятат, че докосването до други хора ги прави нечисти. Какво става, когато ние влизаме в контакт със света? Променяме ли го, или той променя нас?
Въпрос 7. Ако след известно време за размисъл групата все още не може да отговори на този въпрос, попитайте: "Кой аспект от отношението ни с Бог подчертава закона за церемониите и традициите - външния или вътрешния? Върху кой аспект набляга Исус? Очевидно евреи и езичници се различават във външното, но различни ли са те по отношение на вътрешното?"
Въпроси 8-9. Ако членовете на групата не могат да отговорят на въпрос 8, проверете дали са разбрали кои са децата, кученцата и символ на какво е хлябът. Тогава значението на притчата трябва да се изясни.

Мнозина се обиждат от това, че Исус нарича езичниците кученца - дума вероятно толкова обидна, колкото и думата "негър" за афро- американците в САЩ. Но тук е важно да разберем, ,че Исус използва чувствителността на своите сънародници, за да опровергае техния расизъм. Внимавайте групата да не пропусне факта, че тази жена е единственият човек, който изобщо отговаря на притчите на Исус с притча.

Изучаване 9. Според както вие казвате: Кой съм? Марко 8:1-9:1.
Цел: Да накараме всеки член на групата лично да се изправи пред проблема за същността на Исус и как той трябва да се отрази в живота ни.
Въпрос 4. Какво доказателство са привели фарисеите, че те ще разпознаят даден белег, ако такъв им се даде?
Въпрос 5. Ако групата не може да отговори на това, попитайте в какво Исус обвини фарисеите в Марко 7 и какъв беше основният проблем на Ирод в Марко 6.

Въпрос 7. Предназначението на този въпрос е просто да накара членовете на групата да забележат, че изцеляването стана на два етапа. Значимостта на това наблюдение е изследвана във въпрос 12.

Въпрос 8. Членовете на групата може би ще се питат защо хората казват, че Исус е Илия. Както видяхме в изучаване 1, Малахия беше пророкувал, че Илия ще дойде преди деня на Господа (Мал. 4:5). В резултат евреите по времето на Исус очакваха пророк като Илия, който да дойде преди Месия.

Въпрос 10. Гледището на Петър за Христос (или Месия) вероятно беше това на останалите евреи, които очакваха политически водач, някой който ще ги освободи от римско владичество и ще възстанови националното им достойнство. Подобно гледище не оставяше място за страдание и смърт.

Въпрос 12. Ние толкова сме свикнали да гледаме на изповедта на Петър като на ясно разбиране на същността на Исус, че често пропускаме да видим, че той я разбра в пълнота едва по-късно. Разбирането на Петър също се нуждаеше от повторно докосване.

С поглед напред. За целите на дискусията в групата е важно всеки неин член да се подготви индивидуално за следващото обобщаващо изучаване.

Изучаване 10. Обобщение. Марко 1-8.

Цел: Да обобщим и изследваме значенията на онова, което групата е открила относно евангелието и царството дотук.

Въпрос 1. Уверете се, че членовете на групата са схванали централното послание на евангелието, както Исус го прогласи.

Въпрос 4. Ако хората в групата са объркани, можете да продължите да питате както следва: "В книгата си *Освобождаване на църквата* (IVP) Хауърд Снайдър отбелязва, че 'твърде често начинът, по който църквата практикува евангелизиране, прилича на народ във военно време, когато се набират млади мъже в армията, след което те биват изпращани у дома да вършат каквото им харесва' (ст. 24). Как разбирането, че Исус е цар, и призоваването на хора на вярност към Него противодейства на

отношението, което се проявява в каране на хората да приемат Исус в сърцата си, след което те се оставят да вършат каквото им харесва?"

Въпрос 7. Ако за членовете е трудно да отговорят на този въпрос, можете да обясните, че повечето евреи очакваха един Месия, който трябваше да бъде политически водач, някой, който да ги поведе към отхвърляне на римляните. Какво щеше да стане, ако Исус беше обикалял из населените места и разгласявал, че е Месия или Христос? Ако се абстрахираме от делата Му, какво щеше да стане ако Той обикаляше и прогласяваше, че е Бог?

За напреднали групи можете да отделите повече време за вникване на смисъла, който Исус влага в израза "Човешки Син". Исус използва този израз четири пъти дотук (2:10, 28; 8:31, 38). Поглеждайки назад е много по-лесно да се установи, че Исус говореше за Себе Си, имайки предвид ролята Си на Месия. На слушателите на Исус обаче не харесваше такова едно определение за Него. За тях изразът "Човешки Син" вероятно е звучал като друг начин за изразяване на *човек* (както в Псалм 8:4, където той означава точно това). По този начин 2:28 вероятно е звучал като: "Съботата беше направена за човека, а не човек за съботата; така щото човек е господар и на съботата." Едва по-късно на хората щеше да стане ясно, че Исус говореше за Себе Си. Защо Исус е говорил за Себе Си по такъв заобиколен начин? Какви конкретни неща досега е открил за Себе Си Исус по този начин? Как това може да се свърже с въпроса, защо Исус се опитва да накара да млъкнат някои хора, които изцелява, а насърчава други да кажат какво е направил за тях?

Бележки за водещия

Част 2. Защо дойде Исус?

Изучаване 1. Страдание и слава. Марко 9:2-32.

Цел: Да изследваме връзката между страдание и слава, човешка немощ и божествена сила.

Въпрос 1. Поне пет събития са представени като вероятни изпълнения на предсказанието на Исус - преображението, възкресението, възнесението, денят на Петдесятница и Второто пришествие. Второто пришествие е единственото от тях, което не се вписва в рамката на време, която Исус споменава. Всички останали очакват пълната слава на Второто пришествие, разкривайки частици от мощта, която ще бъде напълно проявена тогава. Изучаване 12 ще накара групата да разгледа и едно друго възможно изпълнение на това пророчество.

Въпрос 2. Мойсей и Илия са представители на Закона и пророците. Какво е значението тогава на присъствието на Исус сред тях? Пророчествата на Второзаконие 18:14-22 и Малахия 4:5 разкриват дори по-дълбоко значение на тяхното присъствие тук.

Въпрос 4. Внимавайте групата да осъзнае факта, че слушането включва подчинение. Когато майка ви ви е говорила с думите: "Чу ли какво ти казах?" тя не ви е питала дали имате проблеми със слуха, а е очаквала от вас подчинение.

Въпрос 5. Ако за групата е трудно да отговори на този въпрос, напомнете на нейните членове наученото в изучаване 1, че Йоан Кръстител изпълняваше ролята на Илия според пророкуваното в Малахия. След това разгледайте случилото се на Йоан в Марко 6:14-29. Лейн отбелязва: "Необходимо е да предположим, че изразът 'дори както е писано за него' се отнася за пророк Илия в рамките на неговото историческо служение (например, вж. 3 Царе 19:2, 10). Нито един пасаж от писанието не свързва страданието със есхатологичното служение на Илия" (William L. Lane, *Commentary on the Gospel of Mark* [Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1974], стр. 326).

Въпрос 12. Обърнете внимание особено, че в страданието си момчето беше на прага на смъртта, преди да бъде изцелено.

Изучаване 2. Първият и последният. Марко 9:33-50.

Цел: Да изследваме начините, по които самокритичното поведение и отношението на слуга могат да съдействат за единство сред християните.

Въпрос 3. Уверете се, че членовете на групата виждат в лицето на Исус най-върховния пример за слуга, комуто е отредено да бъде най-велик.

Въпрос 9. Този въпрос може да затрудни групата. Ако е така, можете да попитате: "Дали отсичането на ръка или нога наистина ни предпазва от грях? Ако не, кое тогава?" Понякога ние "разглеждаме в духовен смисъл" думите на Исус, за да ги направим по-лесни за следване, но това внасяне на духовност тук не намалява ефекта от Неговите думи. Смисълът е, че би си струвало да си извадим окото или да си отсечем ногата, ако това би ни помогнало да не съгрешаваме повече. Но това би довело само до много слепи и сакати грешници. Коренът на проблема лежи по-дълбоко и ние трябва да го срещнем там.

Въпрос 10. В предишните стихове огънят е свързан ясно с наказание или изпитание. Солта се смята за образ на пречистване. Как тогава християните се пречистват чрез наказания и изпитания?

Въпрос 11. Ако членовете на групата не могат лесно да отговорят на първата част от въпроса, насочете ги към втората част, като ги попитате: "Исус като че ли свързва факта, че имаме сол в себе си с мира в отношенията ни с другите. Това хвърля ли някаква светлина върху това, какво може да означава факта, че имаме сол в себе си?" Групата трябва да разбере, че не съденето на другите, а на себе си допринася за мир и единство.

Изучаване 3. Развод, деца и вечен живот. Марко 10:1-31.

Цел: Да изследваме някои от моралните и социални аспекти на евангелието.

Въпрос 3. Членовете на групата могат да имат твърдо мнение по въпроса. Опитайте се да ги накарате да се изслушват един друг и да подкрепят заключенията си със стихове от пасажа. Възможна алтернатива на гледището, че Исус е имал предвид абсолютна забрана на развода е тази, че Той е искал да покаже само идеала на Бог за брак - идеал, който Той разбираше, че падналото човечество не може да постигне във всеки един случай. Затова Той е подчертал това, с цел да *отхвърли* развода по принцип, но не и да го *забрани* изобщо. Въпреки че в повествованието на Марко не са посочени изключения, Матей описва малко по-различна версия на думите на Исус, които нямат абсолютен характер (Мат. 19:9). Групата може да пожелае да изследва важността на тази разлика, но бъдете внимателни да не отделяте твърде много време за това.

Въпрос 4. "Според закона на равините един мъж извършваше прелюбодейство срещу друг женен мъж, като съблазняваше жена му (Втор. 22:13-29), а една жена извършваше прелюбодейство срещу своя съпруг чрез невярност, но не можеше да се каже, че един съпруг извършва прелюбодейство срещу жена си... Това остро подчертаване на концепцията за прелюбодейство водеше до издигане статута и достойнството на жената до същото положение, както статута на мъжа и поставяше мъжа под задължение за вярност" (Lane, *Commentary on the Gospel of Mark,* стр. 357). Лейн отбелязва още, че юдейският закон не признаваше правото на жената да даде развод на мъжа си, въпреки че това беше възможно според римските закони (ст. 358).

Въпроси 6-7. Човекът очакваше Исус да му каже какво трябва да *направи,* за да спечели вечен живот. В края на краищата Исус му дава отговор, основаващ се на *взаимоотношения* - "дойди и Ме следвай." Въпреки това тези взаимоотношения не са лишени от социална приложимост.

Въпроси 8-9. Разбира се, примерът на Исус е предназначен да покаже, че не само е трудно, но и невъзможно богатите да бъдат спасени със собствени дела. Бог трябва да работи. Този пасаж подчертава парадоксалността на евангелието - че ние не допринасяме с нищо за своето спасение, но трябва да дадем всичко,

за да станем ученици на Исус. Може в групата да се появят възражения срещу заповедта на Исус към богатия човек: "иди продай все що имаш и дай на сиромасите." Може би трябва да бъдат избягнати две крайности: (1) допускането,че тази заповед е универсална и се отнася до всички бъдещи ученици, и (2) допускането, че проблемът е единствено в отношението и че бъдещите ученици, които обичат Господ повече от своето богатство, могат да си го запазят. Не позволявайте на групата да се измъкне лесно от въпроса.

Изучавне 4. Слепота и зрение. Марко 10:32-52.

Цел: Да се подчертае ролята на слугата в изграждането на последователи на Исус.

Въпрос 5. Старият Завет често говори за чашата на Божия гняв (вж. например Пс. 75:8 и Ис. 51:17-23). Лейн отбелязва, че "думата *кръщение* в гръцкия език се използваше със значение на 'сполетян от бедствие и опасност'." *(Commentary on the Gospel of Mark,* стр. 380).

Въпрос 9. Не пренебрегвайте онова, което Вартимей може да "види" у Исус въпреки своята слепота.

Изучаване 5. Цветница. Марко 11:1-25.

Цел: Да разберем по-добре праведния грях и защо е нужен дух на простителност, когато се молим за Божието наказание.

Въпрос 3. Тук Исус ясно изпълнява пророчеството на Захария за влизането на Месия в Ерусалим (Зах. 9:9-10). Изненадващо - поне за повечето евреи по това време - Той идва като човек на мира, възседнал осле вместо военен кон.

Въпрос 4. Убедете се, че членовете на групата са забелязали какво направиха и какво казаха людете.

Без значение колко ясно е за нас, че Исус влиза в Ерусалим като Месия, за наблюдаващите Го хора това вероятно не е било толкова очевидно. Без съмнение те съзнаваха, че Исус е важна фигура, но вероятно са Го смятали само за известен учител, тръгнал със специална мисия към Ерусалим. Техните викове,

въпреки че съдържаха заряд на месианска значимост, бяха откъси от Псалм 118 и други песни, изпълнявани редовно по пътя към Ерусалим всяка пролет и есен на големи фестивали. За повече подробности, вж. Lane's *Commentary on the Gospel of Mark,* стр. 393-94, 396-97.

Въпрос 5. За контекст на цитирането на Стария Завет от Исус, вж. Исая 56:4-8 и Еремия 7:1-11.

Въпрос 7. Смоковниците и лозите често се използват като символи за вярността на Израил към Бог. Бог идва в своите лозя и търси плодове и смокини, т.е. праведност, справедливост и милост. По този начин търсенето на плод по смоковницата символизира онова, което Исус търси в храма. Вж. например Еремия 8:13 (RSV, NIV предава по-неясно този стих); 29:17; Осия 9:10-16; Йоил 1:7; Михей 7:1-6.

Групата може справедливо да попита защо Исус проклина смоковницата, когато "не беше време за смокини". Може би най-полезно е това да се разглежда като иносказателен пример за наказанието, надвиснало над обитателите на храма. За тези, които са наказвани, наказанието рядко идва тогава, когато го очакват.

Въпрос 10. Пасажът в Захария е 14:1-11. Обърнете внимание, че това разбиране за молитва, премества планини е съзвучно с темата за наказанието, разкрита в случаите в храма и при смоковницата.

Изучаване 6. Изкушаващи въпроси. Марко 11:27-12:27.

Цел: Да разберем по-добре ролята на умението да отговаряме и задаваме въпроси в благовестието.

Въпрос 5. Пасажът от писанието, цитиран от Исус е Псалм 118:22-23. Той "се отнася до един от строителните камъни, струпани на мястото за храма на Соломон, който беше отхвърлен при строежа на светилището, но се оказа подходящ за среден камък на входа" (Lane, *Commentary on the Gospel of Mark,* стр. 420). Известните днес разлики между крайъгълен камък, среден камък и най-горен камък на строеж само ще внесат неяснота тук. Използваният от NIV превод от гръцки: "най-горен камък на строеж" е може би най-

неподходящ, тъй като често означава краен камък без значение за здравината на самия строеж. Явно се е имало предвид или среден камък, или крайъгълен камък, всеки от които е жизнено необходим за здравината на строежа на зданието или арката.

Въпрос 7. Върху пеняза (римския денарий), донесен на Исус, по всяка вероятност е имало надпис "Тиберий Цезар Август, Син на Божествения Август." Лейн коментира: "Признавайки относителната автономност на гражданските власти в първата част на отговора си, Исус показа че се противопоставя срещу всеки опит за създаване на теократична по своята същност държава и срещу всички очаквания за предстоящ есхатологичен край на Неговата собствена мисия. Но чрез това толкова остро разграничение между кесаря и Бог Той отправи мълчалив протест срещу идолопоклоническите твърдения, изписвани върху монетите." *(Commentary on the Gospel of Mark,* стр. 424).

Въпрос 12. Отговорът на Исус към садукеите в стих 26 не е толкова слаб, колкото може да звучи в началото за слуха на съвременните хора. Формулата "Бог Авраамов, Бог Исааков и Бог Яковов" напомня за Божията заветна вярност. Лейн обобщава: "Немислимо е Бог да снабди патриарсите с някакви частни белези на спасение и да даде последната дума на смъртта, пред която всички нещастия и страдания на човечеството са само предвкусване на нейния ужас. Ако смъртта на патриарсите е последната дума от тяхната история, тогава връзката с гарантираните от завета Божии обещания, символ на които е формулата "Бог Авраамов, Бог Исааков и Бог Яковов," е прекъсната." *(Commentary on the Gospel of Mark,* стр. 430).

Изучаване 7. Край на въпросите. Марко 12:28-44.

Цел: Да подчертаем връзката между любовта към Бог и любовта към ближния и да продължим да изследваме същността на Исус.

Въпрос 3. Книжникът цитира от 1 Царе 15:22; Притчи 21:3 и Осия 6:6.

Въпрос 7. Исус цитира думите на Давид от Псалм 110:1. Убедете се, че групата е разбрала ясно, че само Христос, който е едновременно напълно човек и напълно Бог, може да бъде Господ и син.

Въпрос 13. В изучаване 1 Марко разгледа идването на Йоан Кръстител и Исус в светлината на Малахия 3:1. Този въпрос отново ни разкрива целта на Марко да покаже Исус като изпълнител на пророчеството.

Изучаване 8. Бдете. Марко 13:1-37.

Цел: Да разбем по-добре пророчествата на Исус за падането на Ерусалим и Неговото пришествие и да изследваме какво означава да бъдем нащрек за Неговото завръщане.

Въпроси 2-3. Убедете се, че членовете на групата са забелязали, че учениците питат относно разрушаването на храма. Отговорът на Исус е по-обширен от въпроса. Той разширява дискусията, включвайки в нея и края (последните неща).

Въпрос 6. Тъй като тук въпросът е сложен и много хора имат определено мнение, този въпрос е замислен да помогне на групата да оцени силата на различните гледни точки. Не е необходимо да постигате консенсус върху въпроса. Въпроси 9-12 разглеждат основния проблем.

Дори специалистите имат разногласия по тези въпроси. Лейн отбелязва, че без да спомене "мерзостта, която докарва запустение", Лука ясно насочва вниманието към събитията в 70 г. сл. Хр., когато вражеските армии обграждат Ерусалим. Йосиф вижда причината за разрушението на храма в злоупотребите на зелотите, които се задържаха там от есента на 67 до пролетта на 68 г. сл. Хр. Той ги обвинява в много престъпления, влизане в светая светих и дори в извършване на убийство там. Йосиф вижда кулминацията на тези злоупотреби ("мерзостта, която докарва запустение") в обличането като първосвещеник на един обикновен свещеник, наречен Фаний. Възможно е много християни да са чувствали същото като Йосиф. (Вж. *Lane's Commentary on the Gospel of Mark,* стр. 469, както и цялата дискусия на стр. 465-73.)

Ф. Ф. Брус твърди, че Йосиф окарикатурява зелотите и че на неговото свидетелство не може да се вярва. Той вижда изпълнението на "мерзостта, която докарва запустение" в римските жертви, принесени в двора на храма при неговото разрушаване. (Вж. F. F. Bruce, *New Testament History* [Garden City, N. Y.: Doubleday, 1969], стр. 257-383.)

Лейн и Брус се различават в подробностите, но са съгласни, че "мерзостта, която докарва запустение" вече се е явила в храма по време на събитията, достигнали своята кулминация с разрушаването му през 70 г. сл. Хр. Друго изпълнение, което все още предстои, може да съответства на събитията, описани във 2 Солунци 2:3-4, когато "се яви човекът на греха...седи [както Бог] в Божия храм и представя себе си за Бог" или когато той извърши някакво светотатство (вж. Robert L. Thomas, "1, 2 Thessalonians," in *The Ixpositor's Bible Commentary,* ed. Frank E. Gaebelein [Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1978], 11:322).

Въпрос 8. Този въпрос е предназначен да разкрие *всеобщия* характер на бедствието в стихове 24-27 за разлика от *местния* характер на събитията в стихове 5-23. Това е доказателство за различното време, по което ще се състоят разрушаването на Ерусалим и Христовото пришествие. Един начин да разглеждаме структурата на Марко 13 е както следва:

1. 13:1-23 - описание на местните знамения, свързани с "това" - разрушаването на храма.
2. 13:24-27 - описание на всеобщите знамения, свързани с "ония дни" - Христовото пришествие.
3. 13:28-31 - несъмненото разушаване на храма след най-много едно поколение.
4. 13:32-36 - несигурността относно времето на Христовото завръщане.

Въпроси 10-12. Предателят приближава. Марко 14:1-42.

Цел: Да се поставим на мястото на Исус в последните Му часове преди разпването на Голгота и да изследваме разнообразни въпроси на ученичеството, като нашите приоритети, Господнята вечеря, необходимостта от смъртта на Исус и човешкото падение.

Въпрос 2. На този въпрос може да се отговори в частност чрез отговора на въпрос 1, но не пропускайте да изследвате доколко основателни са някои от възраженията, особено в светлината на учението на Христос.

Въпрос 3. Разбира се, въпросът е дали е правилно да харчим пари за матови стъкла, органи, тапицирани пейки и килими за нашите места на поклонение, докато някои хора в света гладуват. Въпросът е предназначен да повдигне този проблем и да провокира мисълта. Не отделяйте твърде много време за това.

Въпрос 8. Обърнете внимание, че тук отново Исус е пример за онова, което иска от Своите ученици.

Духът в стих 38 може би е Святият Дух. Ако е така, думите на Исус тук напомнят на учениците за богатствата, които са техни в борбата им със собствените им немощи.

Изучаване 10. Предаден! Марко 14:43-72.

Цел: Да изследваме различните мотиви за предателството срещу Исус и отказването от Него и да извлечем предупреждения и насърчение за времето на изпитания за нас като Христови ученици.

Въпрос 4. В опита да се спаси момъкът губи и малкото, което има. Някои смятат, че този момък е самият Марко, включен анонимно в свидетелството за предателството на Исус.

Въпрос 6. Определяйки се като Христос, Исус се свързва с "Човешкия Син", описан в Даниил 7:13-14. Тук за първи път използването от Него на името "Човешки Син" пред множеството имаше ясно месианско звучене.

Понякога при някои напреднали групи може да се появи желание да се изследва употребата на израза "Човешки Син" от Исус в цялото Евангелие. За употребата му в Марко 1-8 вж. бележките към въпрос 7 в изучаване 10. Каква допълнителна светлина хвърля върху зададените там въпроси използването на "Човешки Син" в последната част на Марко (9:9, 12, 31; 10:33; 13:26; 14:21, 41)?

Въпрос 8. Проблемът тук е този, че ако Исус не беше Бог, очевидно той богохулстваше.

Изучаване 11. Победа, изтръгната от поражение. Марко 15:1-16:8.
Цел: Да разберем по-добре значението на Христовата смърт, за да укрепим посвещението си да споделяме евангелието с другите.
Въпроси 2-4. Отговор на въпроси 2-3 може да се получи като част от отговора на въпрос 1. Ако това стане, можете да зададете по-иначе въпрос 4, като например: "Как можем да се предпазим от поддаване на изкушението на Пилат да искаме да постъпим правилно, но да не го правим?"
Въпрос 6. Ако за групата е трудно да свърже стихове 10:38 и14:36, попитайте: "Ако Исус беше упоен, как това щеше да попречи да изпие до дъно чашата на страдание, която Той доброволно пое?"
Въпрос 7. Обърнете специално внимание на "Други е избавил, а пък Себе Си не може да избави!" Погрижете се групата да разбере, че именно *поради* това, че Той не спаси Себе Си Той може да спаси другите. Съществуват още няколко иронични факта в пасажа. Отделете време да отговорите изцяло на този ключов въпрос.
Въпрос 8. Пропуснете този въпрос, ако групата не е подготвена предварително.
Въпрос 9 Докато изповедта на стотника може би не беше едно напълно оформено свидетелство за вяра, той не казва, че Исус е просто "Син Божи", както допускат някои преводачи. В гръцкия оригинал липсва член, защото предикативът предшества съществителното име, както е в Йоан 1:1 (Словото бе Бог). (Вж. Lane's *Commentary on the Gospel of Mark*, str. 571, n. 69).
Въпрос 13. Тук на преден план излизат два проблема. Първо, защо Евангелието завършва така ненадейно и неопределено? Може би за групата ще е полезно да помисли защо това може да е подходящ край, имайки предвид началото на Евангелието от Марко (1:1). Вторият проблем се отнася до завършването на евангелието в атмосфера на страх и ужас. Но както вече видяхме, особено в изучаване 6, не всеки страх е негативен. Всъщност това последно изречение в евангелието може да бъде преведено също, ако не и по-

добре, като: "И никому не казаха нищо, защото бяха изпълнени със страхопочитание". В Евангелието от Марко има няколко случая, когато хора откликват със страх или страхопочитание на важни нови откровения (вж. 4:41; 5:15, 33, 36; 6:50; 9:6, 32).

С поглед напред. Не забравяйте да насърчите групата да се подготви предварително за обобщителното изучаване през следващата седмица.

Изучаване 12. Обобщение. Марко 9-16.

Цел: Да обобщим и изследваме в дълбочина втората част на Евангелието от Марко.

Не подминавайте това обобщение! Поне не го правете, ако искате да извлечете максималното от времето, прекарано от вас в изучаване на евангелието. Наистина, заслужава си да направим усилие да се върнем назад и да свържем в едно някои теми.

Въпрос 5. Ако групата не успее да види в кръста главната проява на славата на Исус, можете да попитате в кои моменти същността на Исус като Син Божи е прогласявана и признавана (вж 1:1, 1:1, 9:7; 14:61-62 и 15:39).

Въпрос 6. За отговор на този въпрос, както и при отговора на въпрос 5, важно е да се види, че стотникът вижда славата на Исус (Неговата същност) на кръста (15:39).

Джеймс Хувър - бивш университетски работник с Inter-Varsity Christian Fellowship, е редактор в InterVarsity Press.